

ZVONA

Bakarska

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

BROJ 7/514

CIJENA 7 KN

RUJAN 2018. - RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LVI.

Godina duhovnih zvanja

Nadbiskup Ivan Devčić: "Godina duhovnih zvanja koja započinje u Riječkoj nadbiskupiji snažan je poticaj i poziv svakome kršćaninu da nešto učini glede brige za duhovna zvanja. Riječ je o duhovnoj i materijalnoj brizi."

Pastoralni plan i program Riječke nadbiskupije	3
71. obljetnica mučeništva bl. Miroslava Bulešića	4
<i>Katehetski dan</i>	
Pomognite mladima da ne budu zavedeni lažnim obećanjima o sreći i blagostanju bez muke, znoja i križa	5
Pripreme za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji	6
Svjetski susret obitelji	7
<i>Razgovor s prof. dr. sc. Valterom Stembergom, hospicijskim mrtvozornikom</i>	
Hospicij u Rijeci je blagodat ovoj zajednici	8-9
<i>Sv. Ana, Caritasov dom za žene i djecu - žrtve obiteljskog nasilja</i>	
Zahvala dobrotvorima u 25 godina djelovanja	10
<i>Iz povijesne riznice</i>	
Euharistijski kongres na Trsatu 1924. godine	12-13
<i>Proslava Velike Gospe</i>	14-15
<i>Medicinski kutak</i>	
Gastritis	16
<i>Crkvena glazba</i>	
Sviraj lijepo, pjevaj mnogo!	17
<i>Govorim hrvatski</i>	
Novo doba	19

Sadržaj:

Poruka riječkog nadbiskupa i metropolitane mons. dr. Ivana Devčića za početak pastoralne godine
Godina duhovnih zvanja 2-3

Pastoralni plan i program Riječke nadbiskupije 3

71. obljetnica mučeništva bl. Miroslava Bulešića 4

Katehetski dan
Pomognite mladima da ne budu zavedeni lažnim obećanjima o sreći i blagostanju bez muke, znoja i križa 5

Pripreme za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji 6

Svjetski susret obitelji 7

Razgovor s prof. dr. sc. Valterom Stembergom, hospicijskim mrtvozornikom
Hospicij u Rijeci je blagodat ovoj zajednici 8-9

Sv. Ana, Caritasov dom za žene i djecu - žrtve obiteljskog nasilja
Zahvala dobrotvorima u 25 godina djelovanja 10

Caritas 11

Iz povijesne riznice
Euharistijski kongres na Trsatu 1924. godine 12-13

Proslava Velike Gospe 14-15

Medicinski kutak
Gastritis 16

Crkvena glazba
Sviraj lijepo, pjevaj mnogo! 17

Događanja 18

Govorim hrvatski
Novo doba 19

Gospićko-senjska biskupija 20-22

Riječka nadbiskupija - iz župa 23-25

Iz zajednica časnih sestara 26

Događanja
Nadbiskupu Devčiću uručeno visoko talijansko državno odličje 27

U crkvi pronađena vrijedna skulptura iz 15. st. 28

Pismo riječkog nadbiskupa mons. dr. Ivana Devčića povodom nove pastoralne godine 2018./2019.

Godina duhovnih zvanja

Godina duhovnih zvanja snažan je poticaj i poziv svakome kršćaninu da nešto učini glede brige za duhovna zvanja. Riječ je o duhovnoj i materijalnoj brizi.

Draga braćo i sestre,

1. Svaki kršćanin dionik je općeg, tj. zajedničkog svećeništva kojega je ustanovio Gospodin Isus (usp. LG, 10). Svaki član Katoličke crkve pozvan je živjeti to krsno svećeništvo. Međutim, Gospodin Isus je ustanovio i ministerijalno svećeništvo kao poseban način služenja Božjemu narodu. Upravo želimo u novoj pastoralnoj godini posvetiti svoj rad pastoralu duhovnih zvanja, počevši od obiteljske, župne, školske, dekanatske pa do nadbiskupijske razine. Odgojitelji djece i mladih, pri čemu osobito mislimo na roditelje, svećenike, učitelje i vjeroučitelje, pozvani su na osobit način pomoći mladoj osobi na putu cjelovitog razvoja osobnosti te na putu prepoznavanja vlastitog životnog poziva. Jedan od mogućih životnih poziva je i duhovni poziv, tj. duhovno zvanje koje mladi čovjek prepoznaje u vlastitoj savjesti koja je najosobnije mjesto susreta čovjeka i Boga. Budimo u novoj pastoralnoj godini više s djecom i mladima. Posvetimo im više vremena i pažnje. Posvetimo se na osobit način radu s ministrantima te osvješćivanju važnosti ministrantske službe u našim župnim zajednicama, budući da su mnoga duhovna zvanja proizašla iz služenja kod oltara.

2. Mi, svećenici, pozvani smo biti svjedoci ljepote i radosti koja proizlazi iz ministerijalnoga služenja. Naša je služba, shvaćena prema smjernicama Učiteljstva, služba služenja drugim ljudima. Mi smo „uzeti od ljudi“ da budemo za ljude. Bit našega poslanja je duhovno očinstvo, tj. biti za druge, pomoći im na putu do Boga slavljenjem sakramenata te navještanjem Božje

riječi (usp. Dekret o službi i životu prezbitera, pogl. 2). Da bismo se mogli brinuti za ljude, kao što je to otac pozvan činiti za članove svoje obitelji, potrebno je da se prije svega sami brinemo za svoj duhovni život, odnosno za svoju duhovnost. Sami smo pozvani pripremati se za slavljenje sakramenata svete euharistije i svete ispovijedi kako bismo ih mogli zajedno slaviti s povjerenim nam stado m Božjim. Draga braćo svećenici, ova je pastoralna godina svima nama poziv na obnovu vlastite svećeničke duhovnosti. Poznato nam je da primjeri privlače. Sjetimo se i sami kakav su pozitivan primjer ostavili na nas naši župnici koji su se trudili sveto živjeti.

3. Isus Krist nije došao da bude služen, nego da služi. Kristovo svećeništvo očituje se u služenju te, na koncu, u Kristovoj žrtvi na Kalvariji koju mi, svećenici, svaki put uprisutnjujemo na oltaru slaveći svetu euharistiju s Božjim narodom. Na taj način i mi svećenici i Božji narod participiramo u Kristovom svećeništvu jer se sam Krist po misnoj žrtvi prikazuje Bogu Ocu za spasenje svijeta. Svećeništvo je usko povezano s Kristovom žrtvom na Kalvariji te iz nje proizlazi. No, tko je pozvan biti svećenik? Koji je kriterij prepoznavanja duhovnog poziva? Ako pogledamo u Sveto pismo (usp. Mk 1, 14 – 20) i Isusov primjer kako je on zvao prve učenike, vidjet ćemo da Isus zove one koje želi. Sigurno je bilo boljih i pametnijih suvremenika od Andrije i njegova brata Šimuna, ali Isus prolazeći pokraj Galilejskoga mora zove baš njih i, naravno, mijenja im život. Isus zove i danas mladiće koji će biti spremni ostaviti sve i poći za Njim. Bog zove one po kojima će na osobit način djelovati kroz slavljenje i primanje

ZVONA

MJESEČNIK ZA KRŠĆANSKU KULTURU

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO SENJSKA BISKUPIJA; Uređuje: Helena Anušić; Tehnička priprema: Danijel Delonga; Grafička priprema: Alen Čar - Slim; Tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo; Uprava: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200; Uredništvo: tel: 385 51 651 006, fax: 581 221; e-mail: mjesecnik-zvona@ri.t-com.hr; Žiro račun: Nadbiskupija riječka mjesecnik Zvona, ERSTE BANKA, HR 4124020061100122753; Broj računa za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK IBAN: HR 4124020061100122753; Cijena: 7 kn; Godišnja pretplata: 100 kn; Naslovnica: Redenje svećenika u katedrali sv. Vida

sakramenata i naviještanje svoje riječi.

4. Pozvani smo u Godini duhovnih zvanja najprije moliti za duhovna zvanja. Potičem, stoga, sve župnike da u povjerenim im župnim zajednicama redovito mole sa svojim vjernicima za nova duhovna zvanja. To može biti i molitva koja se nalazi u našem Nadbiskupijskom pastoralnom kalendaru te osobito tjedna klanjanja posebno animirana za nova duhovna zvanja. Potičem i druge vjerničke zajednice da se velikodušno uključe u ovu molitvenu inicijativu. Uz molitvu, pozvani smo katehizirati djecu, mlade i odrasle pokazivajući im važnost i nezamjenjivost svećeničke službe te ističući brojne primjere svećenika koji su svijetlili svojim primjerom života, ali i one koji to još uvijek čine. Drugim riječima, pozvani smo davati autentično svjedočanstvo o sebi i drugima na raznim našim okupljanjima i susretima, počevši od župne razine koja bi trebala prednjačiti u pastoralu duhovnih zvanja.

5. Godina duhovnih zvanja snažan je poticaj i poziv svakome kršćaninu da nešto učini glede brige za duhovna zvanja. Riječ je o duhovnoj i materijalnoj brizi. Duhovna briga očituje se u molitvi za duhovna zvanja te u svjedočanstvu vjere, dok se materijalna očituje u davanju i odricanju od vlastitih materijalnih dobara za dobrobit našega Sjemeništa koje nosi ime svetog pape Ivana Pavla II. koji je u njemu boravio 5 dana. Pozivam svih da se aktivno uključe u oživljavanje i sprovođenje pastorala duhovnih zvanja u svojim sredinama, svatko prema svojim mogućnostima, na dobrobit ove naše mjesne Crkve te za nova buduća duhovna zvanja.

Neka Vas u Vašim pastoralnim nastojanjima prati nebeski zagovor naše nebeske Majke i Kraljice apostola.

Mons. dr. Ivan Devčić,
riječki nadbiskup

NADBISKUPIJSKI PASTORALNI PLAN I PROGRAM ZA 2018./2019.

Činjenično je stanje da u današnjem društvu ne postoji kriza zvanja, već kriza odaziva. Bog je darivatelj zvanja, a čovjek odgovara. Nužno je da se u svakodnevnoj pastoralnoj brizi ohrabri mlade u razumijevanju da je poziv što dolazi od Svemogućega svet.

UVODNI DIO

Drugi vatikanski sabor ukazuje na vrijednost mladih, u tom smislu ostvaruje se istinita potvrda da su mladi u današnjem svijetu velika snaga (usp. Apostolicam Actuositatem 12). Tu istu pokretačku snagu valja obogatiti kršćanskom formacijom (usp. Gravissimum Educationis 2), s osobitom brigom treba pristupiti mladima dok ih se želi potaknuti na razmišljanje o duhovnom pozivu. No, «velika opasnost u današnjem svijetu, s pregršt njegovih potrošačkih dobara koje guše čovjeka, je pustoš i tjeskoba koji se rađaju iz samodopadnog i gramzivog srca, grozničavog traženja površnih užitaka i otupjele savjesti» (Apost. pobud. Evangelii gaudium, 2). Zbog toga čovječanstvo, a osobito mladi imaju silnu potrebu prigrliti nadu koju je donio Krist.

Činjenično je stanje da u današnjem društvu ne postoji kriza zvanja, već kriza odaziva. Bog je darivatelj zvanja, a čovjek odgovara. Nužno je da se u svakodnevnoj pastoralnoj brizi ohrabri mlade da razumiju da je poziv što dolazi od Svemogućega svet. Upravo je ovo prilika da u novoj pastoralnoj godini budemo sabraniji, te da svi zajedno radimo na ohrabriranju mladih prema duhovnom pozivu.

OSTVARIVANJE PLANA I PROGRAMA

Plan i program bit će ostvarivan na temeljnim razinama: župnoj, dekanatskoj i nadbiskupijskoj. U novoj pastoralnoj godini svoju pomoć za uspješnije ostvarenje plana nude poglavari i pitomci Bogoslovnog sjemeništa «Ivan Pavao II.»

Na nadbiskupijskoj razini planira se susret svećenika i Nadbiskupijskog pastoralnog vijeća te Svećenička skupština na temu Godine duhovnih zvanja. Nužna je suradnja svih nadbiskupijskih ureda, povjerenstava i župa u svrhu

rada s mladima. U planu su duhovne obnove, izrada promotivnih kratkih filmova te uključivanje vjeroučitelja, kao odgajatelja koji svakodnevno formiraju i surađuju s mladima, da pozivaju mlade srednjoškolce na zajedničke susrete koji će biti organizirani u Bogoslovnom sjemeništu «Ivan Pavao II.»

Na dekanatskoj razini održavat će se susreti svećenika, dekanatski susreti mladih te organizirati dekanatski odlasci u Bogoslovno sjemenište i druge formacijske redovničke kuće kako bi mladi dobili priliku za otkrivanje duhovnog poziva

Na župnoj razini misama će biti označen početak Godine duhovnih zvanja i molit će se na nakanu Godine duhovnih zvanja prije ili poslije svete mise. Početkom rujna trebali bi biti održani sastanci župnog pastoralnog vijeća, te susreti župnika, kateheta i vjeroučitelja kako bi uskladili sadržaje vjeronauka i župne kateheze. Preporuča se okupljanje mladih u zajednicu mladih u župi, okupljanje i molitva molitvenih zajednica, tjedna ili mjesečna euharistijska klanjanja za nova duhovna zvanja te suradnja s Uredom za mlade,

Uredom za zvanje i

Bogoslovnim sjemeništem. U svrhu promocije duhovnih zvanja potrebno je koristiti i nove medije i/ili društvene mreže za evangelizaciju i/ili katehezu mladih.

Bogoslovno sjemenište «Ivan Pavao II.» na poseban će način biti uključeno u provedbu programa Godine duhovnih zvanja. Poglavari Bogoslovnog sjemeništa i pitomci spremni su doći na nedjeljne svete mise sa većim sudjelovanjem mladih u svrhu ohrabriranja mladih da se odazovu na duhovni poziv. Susreti sjemeništara i mladih u Bogoslovnom sjemeništu mogu biti organizirani na dekanatskoj ili župnoj razini. Svakog 22. u mjesecu u sjemeništu se održava molitva po zagovoru sv. Ivana Pavla II. za nova duhovna zvanja.

Na dekanatskoj razini planiraju se susreti mladih na temu duhovnih zvanja, kao i dolasci mladih u Bogoslovno sjemenište i druge formacijske redovničke kuće.

U Svetvinčentu je 24. kolovoza obilježena 71. obljetnica mučeništva bl. Miroslava Bulešića misnim slavljem koje je predvodio biskup Zdenko Križić

Vrijednost života nije u njegovoj dužini nego u njegovu sadržaju

Bog za svetost ne traži neka herojska djela ili čuda, nego tihu svakodnevnu ljubav i služenje, rekao je biskup Križić.

Svečanim večernjim misnim slavljem na blagdan sv. Bartola ap., 24. kolovoza, u Svetvinčentu je obilježena 71. obljetnica mučeništva bl. Miroslava Bulešića. Misno slavlje s tisuću vjernika okupljenih na središnjem mjesnom trgu, ispred župne crkve, podno kaštela Grimani Morosini, predvodio je gospičko-senjski biskup Zdenko Križić uz koncelebraciju riječkog nadbiskupa Ivana Devčića, porečkog i pulskog ordinarija Dražena Kutleše te umirovljenoga biskupa Ivana Milovana i 70-ak svećenika. Pojedine su župe došle organizirano autobusima. Nekoliko skupina i pojedinaca toga je dana u Svetvinčenat stiglo pješice hodočasteći od rana jutro iz Pule, Fažane Vrsara i drugih krajeva Istre. Na misi se okupio i veći broj stipendista Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“.

Propovjednik je podsjetio kako Isus traži od svojih učenika da ljube i one koji ih mrze i da mole za one koji ih progone. Citirao je bl. Bulešića, te njegovu najpoznatiju rečenicu „Moja osveta je oprost“. O blaženikovoju žudnji za mučeništvom, ako je to volja Božja propovjednik je rekao kako je on jasno vidio kolika se količina mržnje usmjerila prema Crkvi, svećenicima i vjernicima bliskim Crkvi, te je bio siguran da ta lavina mržnje neće pošteđjeti ni njega. Ali on je spreman. U duhovnom Dnevniku piše: „Neprijatelji navaljuju na mene. Hvala ti Bože! Ja se hoću držati tebe i tvojih zapovijedi ... Bože, ako hoćeš moj život, ne šteti me.“, istaknuo je propovjednik.

Blaženi Miroslav Bulešić je ubijen u dobi od 27 godina, podsjetio je mons. Križić. Možemo reći na početku života. Međutim, ono što zadivljuje to je razina svetosti koju je ovaj mladić dosegao. Ljubav prema Bogu je do srži prožela njegov život. Je li njegov život završio prerano, zapitao se propovjednik. Možda

i ne. Sveto pismo za čovjeka vjerna Bogu kaže: „Stekavši savršenstvo u malo vremena, dugo je živio, i jer mu je duša bila draga Gospodinu, on ga je hitro izbavio od zloće oko njega.“

Za biblijskog čovjeka vrijeme ima značenje i važnost prije svega zbog svog sadržaja. „Vrijednost života nije u njegovoj dužini nego u njegovu sadržaju, u tome kako je netko živio. Blaženi Miroslav je, po biblijskoj logici, živio dugo. Mons. Križić je pojasnio kako je mučeništvo na svima nama dostupnoj razini - ne mora to biti mučeništvo krvlju, ali mora biti mučeništvo ljubavlju, služenjem, požrtvovnošću. Svi znamo da nije lako iz dana u dan služiti i žrtvovati se, pa ni u vlastitoj obitelji. Ovdje mislimo na služenje i žrtvu koje se čine s radošću i s ljubavlju, a ne mrzovoljno i prigovaranjem. Ovo košta. Ali ovdje je bit svetosti. To je svetost koja je dostupna svima. Bog za svetost ne traži neka herojska djela ili čuda, nego tihu svakodnevnu ljubav i služenje“, rekao je biskup Križić.

„Blaženi Miroslav nam govori kako je lijepo živjeti s Bogom i umrijeti smrću pravednika. Neka svojim zagovorom podupire vjeru u našem narodu, a napose u njegovoj dragoj Istri“, zaključio je mons. Križić.

Po završetku misnog slavlja prigodne zahvale izrekao je mjesni župnik Darko Zgrablić te je sve okupljene pozvao da uđu u crkvu gdje su mogli pristupiti oferi, čašćenju relikvija te običi oko oltara iza kojeg se nalaze reverenda koju je blaženik nosio u trenutku mučeništva, jastuk natopljen njegovom krvlju te ulomak zidne žbuke iz laniške župne kuće koji je pošprican mučeničkom krvlju.

Molitveno-meditativni uvod u misno slavlje vodio je vicepostulator u kauzi za kanonizaciju bl. Miroslava Bulešića vlč. mr. Ilija Jakovljević. Misno slavlje glazbeno je animirao zbor župe sv. Jurja sa Starog Pazina pod ravnanjem zborovođe Bruna Gortana.

MISA U CENTRU ZA MLADE "BL. MIROSLAV BULEŠIĆ"

U Centru za mlade "Bl. Miroslav Bulešić" 24. kolovoza obilježena je 71. obljetnica mučeničke smrti bl. Miroslava Bulešića. Program je započeo u 20 sati molitvom krunice i mogućnošću za ispovijed.

U 20.30 sati misno slavlje povodom blagdana predvodio je fr. Ivan Dominik Iličić. U prigodnoj homiliji fr. Ivan Domi-

nik govorio je o svećeniku i mučeniku bl. Miroslavu Bulešiću kao o liku koji je karakterističan jer se itekako može aktualizirati i danas. "Gospodin se želi proslaviti u nama da možemo reći - oprost je moja osveta, te po primjeru bl. Miroslava Bulešića biti dostojanstveni, mirni, spremni ljubiti, opraštati i dati svoj život za istinu." Propovjednik je okuplje-

ne potaknuo i na molitvu za sve mlade naše nadbiskupije kako bi autentičnim primjerom života ugradili sebe u Centar za mlade "Bl. Miroslav Bulešić", duhovnu oazu ljubavi i zajedništva.

Po završetku euharistijskog slavlja uslijedilo je čašćenje relikvija bl. Miroslava Bulešića.

Katehetski dan

POMOGNITE MLADIMA DA NE BUDU ZAVEDENI LAŽNIM OBEĆANJIMA O SREĆI I BLAGOSTANJU BEZ MUKE, ZNOJA I KRIŽA

Umjesto uobičajenog stručnog predavanja, stotinjak vjeroučiteljica i vjeroučitelja svjedočilo je igrokazu koji je pokazao kako se na drugačiji način može evangelizirati. Igrokaz „Katolički supertalent“ osmislila je i izvela skupina vjeroučitelja okupljenih pod nazivom Riječki evangelizacijski tim.

Vjeroučitelji Riječke nadbiskupije tradicionalni Katehetski dan uoči početka nove školske godine ove su godine proslavili na drugačiji način. Okupljeni 26. kolovoza u Velikoj dvorani riječkog Ordinarijata, stotinjak vjeroučiteljica i vjeroučitelja te odgajateljica i odgajatelja u vjeri umjesto uobičajenog stručnog predavanja svjedočilo je igrokazu koji je pokazao kako se na drugačiji način može evangelizirati. Igrokaz „Katolički supertalent“ osmislila je i izvela skupina vjeroučitelja okupljenih pod nazivom Riječki evangelizacijski tim, a u njemu su u ležernom ozračju s puno humora, pjesme i plesa, predstavili razne načine kojima je moguće prenositi vjeru. Sve je završeno molitvom koju je predvodio fr. Ivan Dominik Iličić. Nakon susreta u Ordinarijatu, pod misom u katedrali sv. Vida 29 vjeroučiteljica i vjeroučitelja dobilo je kanonski mandat za podučavanje vjeronauka u školi.

Okupljene su na početku susreta pozdravili predstojnica Katehetskog uređa Ksenija Rukavina Kovačević te riječki nadbiskup Ivan Devčić. Predstojnica je u kratkom uvodnom obraćanju podsjetila na dva velika izazova koji stoje pred vjeroučiteljima u ovoj školskoj godini. Prvi je promocija Rijeke u okviru projekta Rijeke prijestolnica kulture 2020. godine kojemu će svoj prilog dati i Riječka nadbiskupija projektom kojeg pripremaju vjeroučitelji. „Drugi je izazov kurikularna reforma čija je provedba započela u nekim školama“, rekla je Rukavina Kovačević. „Neki od vas rade u tim školama i imat će priliku u tome aktivno sudjelovati. Ne zaboravimo da je moto reforme „Škola za život“, a vjeronauk je sigurno predmet na kojega se taj naslov najbolje može primijeniti.“

Nadbiskup Devčić učitelje je ohrabrio da s novim žarom krenu u novu školsku godinu. „Ne bojte se izazova, jer svaka je školska godina po nečemu izazovna,

svaka donosi nekakve promjene. Želim vam stoga da i ove godine prihvatite te izazove i nastavite odgajati djecu u vjeri da postanu ljudi koji će vjeru živjeti i svjedočiti“, rekao je nadbiskup u uvodnom obraćanju vjeroučiteljima.

Nakon susreta u Ordinarijatu vjeroučiteljice i vjeroučitelji te odgojiteljice i odgojitelji u vjeri slavili su misu u katedrali sv. Vida. Slavlje je predvodio nadbiskup Devčić te pod misom podijelio kanonske mandate, neke trajne, a neke na godinu dana, za 29 vjeroučiteljica i vjeroučitelja. Riječima „Primi ovaj mandat u ime Crkve koja te šalje. Riječ koju naviještaš i poučavaš i sam živi“, nadbiskup je svakome ponaosob svečano uručio mandat.

„Potrebna nam je Božja pomoć i milost kako bismo svako djelo koje započnemo što bolje izvršili“ rekao je nadbiskup u propovijedi podsjećajući na razloge ovog tradicionalnog okupljanja uoči početka školske godine. Podsjetio je vjeroučitelje na njihovu zadaću da prenošenjem vjere koju Crkva propovijeda pomognu mladima da ne budu zavedeni krivim naucima i lažnim obećanjima o sreći i blagostanju bez muke, znoja i križa.

„Dragi vjeroučitelji i vjeroučiteljice, nemojte se bojati svojim vjeroučenicima govoriti o uzvišenim kršćanskim idealima predbračne čistoće i bračne vjernosti, o služenju kao autentičnom izrazu ljubavi, o opraštanju kao pretpostavci obnove istinskog zajedništva u braku, obitelji, društvu, među narodima. Tako ćete mlade pripremati za konstruktivne i odgovorne članove društvene zajednice, čime će i vjeronauk dobivati veće društveno značenje“, poručio je nadbiskup. Istaknuo kako u svemu tome, po uzoru na Isusa, treba poštivati čovjekovu slobodu.

Danijel Delonga

ČETVRTA GENERACIJA PRVAŠIĆA U KATOLIČKOJ O.Š.

Svečano, veselo i emotivno bilo je u ponedjeljak 3. rujna u kasnim poslijepodnevima u Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavlišić“ u Rijeci na prijemu četvrte generacije prvašića, kao i na svečanom euharistijskom slavlju u crkvi sv. Romualda i Svih Svetih. Riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić poželio je sretnu i uspješnu novu školsku godinu svim učenicima i nji-

hovim roditeljima, te učiteljima, a posebno onima koji su toga dana prvi puta sjeli u školske klupe.

Riječ dobrodošlice svim učenicima uputila je ravnateljica s. Maja Dolenc. Ove godine upisano je četrdeset prvašića u dva razredna odjela. Na žalost, zbog nedostatka prostornih mogućnosti nisu mogli biti upisani svi zainteresirani. Svake godine sve

više roditelja odlučuje svoje dijete upisati u ovu riječku obrazovnu ustanovu. O razlozima zašto je to tako, ravnateljica poručuje da je plan i program isti kao u drugim osnovnim školama čiji osnivač je Grad ili Županija, odnosno program kojega je potvrdilo nadležno ministarstvo, no duh katoličkoj osnovnoj školi daju vrijednosti koje su utemeljene u Evanđelju.

H. A.

Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji

Uoči Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, koji će biti održan 15. i 16. rujna u Splitu i Solinu, Zvona donose program susreta i pripreme za njega. Uoči samog susreta organizirani su brojni znanstveni, kulturni, duhovni, humanitarni sadržaji.

Središnji program Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji u nedjelju, 16. rujna u Solinu počinje u 9 sati, a uključivat će vjernike-predstavnike biskupija Splitske metropolije. Prije mise biti će mogućnost za ispovijed. U 10 sati je središnje euharistijsko slavlje, nakon kojeg će biti upriličen i koncert duhovne glazbe.

Program pripreme za nacionalni susret obitelji počinje već u ponedjeljak (10. rujna) kada će biti održan okrugli stol na temu „Izazovi suvremenih obitelji“, u Palači Milesi u Splitu. Uz domaćina, Splitsko-makarsku nadbiskupiju, organizator okruglog stola je i Katolički bogoslovni fakultet u Splitu.

U utorak (11. rujna) je predstavljanje zbornika dječjih radova pod naslovom „U zagrljaju moje mame“ u organizaciji Katehetskog ureda. U srijedu (12. rujna) kulturni je program. U suradnji s gradom Splitom u splitskom Kazalištu

lutaka za svu djecu bit će izvedena predstava „Ružno pače“ s početkom u 18 sati. Te večeri na splitskom Sustipanu u 20 sati, u suradnji s gradom Kaštela i njihovom Turističkom zajednicom, bit će upriličena predstava o renesansnoj ljubavnoj priči o hrvatskome Romeu i Juliji - „Legenda o Miljenku i Dobrili.“ Pod borovima te će večeri zapjevati Radojka Šverko i Iva Ivković Ivanišević.

U četvrtak (13. rujna) bit će upriličeno klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom u župama Splita i okolice. U petak navečer (14. rujna) veliki je humanitarni koncert na splitskoj rivi na kojem će nastupati brojni pjevači hrvatske popularne glazbe.

U subotu (15. rujna) prijedodne biti će dječji program na splitskoj Rivi. Istoga dana, uoči samog Susreta obitelji na Gospinu otoku u Solinu, u 20 sati bit će održan Hod svjetla.

Iz riječke župe Marija Pomoćnica

PRIPREME ZA SUSRET

U protekle dvije godine pripreme za susret u Splitu i Solinu provodile su se u mnogim župama Riječke nadbiskupije. Iz Rijeke će u Split krenuti 50-ak obitelji. U Zvonima donosimo svjedočanstvo Zajednice obitelji iz riječke župe Marija Pomoćnica

U župi Marije Pomoćnice na Banderovu djeluje obiteljska zajednica koja je nastala u veljači 2011. godine u sklopu priprema za 1. nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Zagrebu koji je predvodio papa Benedikt XVI.

Stoga se članovi naše zajednice posebno vesele ovom 3. nacionalnom susretu hrvatskih katoličkih obitelji 15. i 16. rujna ove godine. Svrha je zajednice rast u vjeri, izgradnja međusobne solidarnosti te pomoć

i podrška u lijepim i teškim trenucima, a nacionalni susret obitelji posebna je prilika za jačanje zajedništva.

Cilj zajednice je radosnije živjeti zajedništvo u crkvi i društvu, svjedočiti kršćanski brak i obitelj te pružati uzajamnu potporu u suočavanju s izazovima suvremenog načina života. Zajednica se trenutno sastoji od 13 obitelji koje se neformalno okupljaju sva-

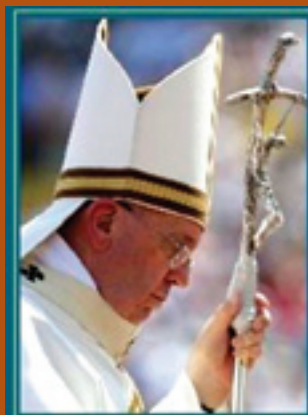
ke nedjelje nakon obiteljske mise u 10,30, a jednom mjesечно, obično treće nedjelje u 16,30 imaju sastanak na određenu temu i često u goste pozovu stručne predavače.

Ove, ali i prošle, godine važna su tema naših župnih susreta bile pripreme za nacionalni susret u Solinu, a vodili su ih župnik Tunjo Blažević i vjeroučiteljica Ana Laco. Pripreme su, prema uputama Vijeća HBK za život i obitelj te u suradnji s Uredom za obitelj Riječke

nadbiskupije, u dvogodišnjem programu bile usmjerene prema katehezama o očinstvu i majčinstvu, odnosno ulozi oca i majke u obitelji. Pored toga, redovito smo na susretima te nakon nedjeljnih misa molili Molitvu za roditeljstvo pa nakon dvogodišnjih priprema radosno iščekujemo susret u Splitu i Solinu.

Ana Laco

Svjetski susret obitelji

Papa Franjo 25. i 26. kolovoza u Irskoj je predvodio IX. svjetski susret obitelji. U Phoenix Parku u Dublinu predvodio je zaključno misno slavlje pod geslom „Evanđelje obitelji: Radost za svijet”, a dan ranije je na stadionu Croke Park u večernjim satima sudjelovao na Festivalu obitelji.

Dublin, (IKA)

Papa Franjo predvodio je u nedjelju 26. kolovoza u Phoenix Parku u Dublinu zaključno misno slavlje IX. svjetskoga susreta obitelji pod geslom „Evanđelje obitelji: Radost za svijet”. Potaknuo je kršćanske obitelji da budu uzor u društvu, istaknuvši da je svijetu potrebno to ohrabrenje. Prošao je papamobilom kroz okupljeno mnoštvo, pozdravljajući stotine tisuća hodočasnika koji su se okupili unatoč jakom vjetru i kiši. Dobrodošlicu Svetom Ocu izrazio je predsjednik Svjetskog susreta obitelji u Dublinu nadbiskup Diarmuid Martin.

U propovijedi Sveti Otac obitelj je nazvao povlaštenim mjestom prenošenja vjere. Svaki dan u životu obitelji i svaka nova generacija nosi obećanje “novih Duhova” i novu hrabrost. Ljubav može osloboditi svijet od ropstva grijeha, sebičnosti, pohlepe i ravnodušnosti prema onima u potrebi, poručio je Sveti Otac. Kršćani se nikada ne smiju obeshrabriti zbog ravnodušnosti i neprijateljstva, upozorio je Papa i pritom spomenuo i „izazove” prihvaćanja migranata i stranaca, zauzimanje za prava najslabijih, nerođenih ili starijih osoba.

Na kraju misnoga slavlja prefekt Dikasterija za laike, obitelj i život kardinal Kevin Joseph Farrell najavio je da će se jubilarni X. svjetski susret obitelji održati 2021. godine u Rimu, gdje je održan i prvi na poticaj Ivana Pavla II. 1994. godine, te onaj u godini Velikoga jubileja 2000. Ostali susreti održani su u Rio de Janeiru, Manili, Valenciji, Mexicu, Milanu te u Philadelphiji u rujnu 2015. godine.

Papa se nakon mise uputio na susret s biskupima u samostanu sestara dominikanki, nakon kojega je iz dublinske zračne luke poletjeo za Rim.

Sveti Otac je na početku slavlja neočekivano u pokajničkom činu ponovno molio za oprostjenje zbog seksualnog zlostavljanja, zlorablivanja i iskorištavanja u katoličkim ustanovama, i prikrivanja tih nedjela od strane crkvenih službenika. Na taj niz molitvi koje je Papa izgovorio na materinjem španjolskom jeziku mnoštvo je odgovorilo pljeskom, prenosi Kathpress.

FESTIVAL OBITELJI

Dublin, (IKA) - Na stadionu Croke Park u Dublinu u sklopu IX. svjetskog susreta obitelji započeo je u večernjim satima 25. kolovoza Festival obitelji. Dvosatni program ispunjen glazbom, plesom i svjedočenjima okupio je oko 80.000 sudionika iz 116 zemalja, među kojima su bile i obitelji iz hrvatskih biskupija predvođene predsjednikom Vijeća HBK za život i obitelj dubrovačkim biskupom Matom Uzinićem. Uz nagovor pape Franje na programu su i svjedočenja obitelji iz Indije, Iraka, Irske i Burkinke Faso o temama kao što su utjecaj tehnologije na obiteljski život do opraštanja obitelji međusobno.

Na Festivalu obitelji nastupa tenor Andrea Bocelli koji je već nastupio na prošlom Svjetskom susretu obitelji 2015. g. u Philadelphiji, glasovita plesna skupina Riverdance, koju je dosad vidjelo 25 milijuna ljudi diljem svijeta. Nastupaju i Daniel O'Donnell i Nathan Carter, Dana Masters, Celine Byrne, The Begley Family, Holy Family Deaf Choir i Deaftones, Patrick Bergin, The Priests, Paddy Moloney, Bridgie and Missy Collins, and Moya Brennan, orkestar od 50 glazbenika, više od 700 plesača irskog tradicionalnog - sean nos - i suvremenoga plesa, uključujući 500 njih iz plesачkih škola diljem zemlje, kao i zbor od 1000 pjevača. Izabrane su tako teme i izvođači koji odražavaju prioritete Franjina pontifikata - beskućništvo, migranti, izbjeglice, ekologija i važnost obitelji.

Papa Franjo je sudionicima poručio da su obitelji neophodne Crkvi i društvu te da kao nositelji mira predstavljaju nadu za Crkvu i svijet. Sveti Otac pozvao je kršćanske obitelji da u svijet zrače radost Božje ljubavi. Poziv na ljubav i svetost odnosi se na svakoga i prisutan je svugdje gdje se međusobno dijeli naklonost, oprostjenje i milosrđe. Isus živi u obiteljima u jednostavnosti i siromaštvu kao što je to činio u domu Svete obitelji u Nazaretu, rekao je Papa. Jednostavne geste opraštanja temelj su na kojem se gradi kršćanski obiteljski život i stoga obitelji moraju poznavati riječi oprosti, molim i hvala, poručio je Papa i savjetovao obiteljima da se svake večeri pomire. Nema savršene obitelji, ali bez navike opraštanja obitelj će se razboljeti i naposljetku raspasti. Pritom je upozorio i na važnost zajedničke molitve u obitelji

Posebno je pozvao na korištenje iskustva i mudrosti starijih naraštaja jer je društvo koje ne cijeni svoje bake i djedove društvo bez budućnosti. Na kraju je pozvao obitelji diljem svijeta da pomognu ostvariti Božji san. Svjedočenjem Radosne vijesti možete pomoći zblizavanju djece Božje kako bi mogli rasti u jedinstvu i učiti kako da cijeli svijet živi u miru kao jedna velika obitelj, poručio je Papa.

U sklopu programa obitelji iz Irske, Kanade, Indije Iraka i Afrike svjedočile su na koji im je način obitelj dala nadu, ljubav i podršku u najtežim trenucima života.

Razgovor s prof. dr. sc. Valterom Stembergom sa Zavoda za sudsku medicinu, hospicijskim mrtvozornikom

Hospicij u Rijeci je blagodat ovoj zajednici

Smrt u Hospiciju predstavlja viši stupanj društvenog razvoja. Mir, stručna njega, čistoća i topli ljudski odnos osiguravaju i najtežim bolesnicima miran odlazak u vječnost.

Razgovarala: Jasna Buketa, prof.

Dr. sc. Valter Stemberg govori o svojoj profesiji, suradnji s riječkim Hospicijem, iskustvima, budućnosti sudske medicine: „Ovaj posao može raditi relativno mali broj ljudi. Kako netko mora i to, mrtvozorništvo sam prihvatio sudbinski...”

○ Kakvo je zanimanje mrtvozornik?

Mrtvozornik nije zanimanje, to je ugovorna dužnost. Oposobljen sam za pregled mrtvih osoba nakon završene specijalizacije iz patološke anatomije 1994. godine. Mrtvozorničke preglede obavljao sam prvo u Općoj bolnici Pula kao bolnički mrtvozornik, a potom, nakon prelaska na novo radno mjesto na Zavod za sudsku medicinu u Rijeci 2001. godine, nakon imenovanja od strane Skupštine PGŽ, i na području Rijeke i okolice.

○ Tko imenuje mrtvozornika? Koliko mrtvozornika obavlja mrtvozorenje na području naše županije?

Mrtvozornika na području PGŽ imenuje jedinica lokalne samouprave prema potrebama, a trenutno imamo šest mrtvozornika. Sastav mrtvozornika je: tri mrtvozornika su specijalisti obiteljske medicine, jedan je specijalist patološke anatomije, a dva smo specijalisti sudske medicine. U KBC Rijeka trenutno mrtvozorničku službu obavlja desetak mrtvozornika, svi sa Zavoda za patologiju.

○ Mogu li svi doktori medicine biti mrtvozornici? Odnosno, mogu li samo liječnici biti mrtvozornici? U nekim zemljama mrtvozornik može biti i posebno educiran policajac - tzv. policijski specijalac, negdje to obavljaju pravnici, u anglosaksonskim zemljama - državni činovnici. U Hrvatskoj?

Svaki liječnik koji nakon provedene edukacije bude imenovan od strane Županijske skupštine, može biti mrtvozornik. Svaki liječnik koji od strane bolničke uprave bude imenovan postaje mrtvozornik za tu bolničku ustanovu.

Mrtvozornici su u pravilu liječnici, ali u nekim dijelovima RH nema dovoljno liječnika ili liječnici nisu voljni obavljati mrtvozor-

ničku službu za puno manje iznose pa se kao mrtvozornici imenuju i drugi medicinski djelatnici (medicinske sestre).

Naša mrtvozornička služba nema bliske sličnosti s mrtvozorničkom službom npr. u USA, koja se prikazuje u brojnim serijama na temu CSI.

○ Nakon očevida, izdajete potvrdu o smrti. Po zakonu ni jedan umrli, ni mrtvorodeni ne može biti pokopan bez pregleda. Što se čini s tim dokazom?

Očevid je posebna postupovna radnja određena Zakonom u kaznenom postupku. Očevid određuje DORH, a provodi MUP uz, po potrebi sudjelovanje, specijalista sudske medicine.

Mrtvozornički pregled nije očevid. Nakon očevida može se napisati Potvrda o smrti, ali u pravilu se Potvrda izdaje nakon provedene obdukcije.

U organiziranoj društvenoj zajednici niti jedan umrli ne smije biti pokopan, a da se nad njim ne provede pregled. Potvrda o smrti predaje se na matični ured radi evidencije umrlih.

○ Kad se tijelo umrle osobe može koristiti u nastavne svrhe? U nekim zemljama se, u kojima zakon to dopušta, mogu uzeti organi s leša ako postoji suglasnost. Kako to funkcionira kod nas?

U posljednje vrijeme ljudi češće doniraju svoja tijela u nastavne svrhe jer ne trebaju plaćati troškove pogreba. Trenutno u našoj praksi ne uzimamo organe iz mrtvog tijela već samo komadiće tkiva radi mikroskopskog pregleda, a radi utvrđivanja uzroka smrti.

Nije mi poznata zabrana uzimanja organa iz mrtvog tijela kada za to postoje opravdani razlozi (utvrđivanje uzroka smrti, utvrđivanje greške liječnika, kazneni postupci ...)

○ **Prag podnošljivosti Vam je zasigurno visok, al' ljudi imaju zazor od toga što radite. Kako Vas doživljaju? Obitelj?**

Ovaj posao koji radim može raditi relativno mali broj ljudi. Netko mora i taj posao raditi pa sam to prihvatio sudbinski. Kod kuće ne razgovaram o mojem poslu, a nakon ulaska u stan podvrgavam se čišćenju i dezinfekciji. Reduciram bliske kontakte u periodima kada nisam siguran da li sam dobio kakvu zaraznu bolest, sve do rezultata laboratorijskih pretraga.

○ **Pročitala sam da za kremiranje treba dodatni pregled. Možete li nam pojasniti taj postupak? I usput - ako znate, zašto Rijeka nema krematorij?**

Prije kremiranja potreban je dodatni pregled jer se njime osigurava dodatna kontrola podataka u Potvrdi o smrti te se vrši dodatni pregled mrtvog tijela. Razlog tome je taj što nakon kremiranja od tijela ostaje samo manja količina anorganskog materijala. Kremiranjem tijelo se pretvara u pepeo koji ne može služiti nikakvim dodatnim pretragama u slučaju da se ukaže potreba.

Postupak kremiranja je tehnički objašnjiv na način da se dodatnom temperaturom uz kisik dovede do gorenja organske materije koja se pretvara u plamen i dim. Temperature gorenja postižu se raznim procesima, a u pravilu iznose nekoliko stotina stupnjeva celzsiusovih.

Rijeka, koliko je meni poznato, imala je projekt krematorija na Drenovi. Zašto nije došlo do realizacije tog projekta zasigurno postoje službena objašnjenja.

○ **Jeste li kad pregledali umrlog uslijed nasilne smrti, nesretnog slučaja, samoubojstva? Kakav je postupak u tim okolnostima?**

Pregled nasilne smrti za koju ne postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo što uključuje nesretni slučaj i samoubojstvo u pravilu uputnicom određuju mrtvozornici, a pregled nasilne smrti za koju postoji sumnja na kazneno djelo određuje DORH.

Postupak je jednostavan, dežurni mrtvozornik ili dežurni vještak sudske medicine samo se treba odazvati pozivu MUP-a i otići vozilom na naznačeno mjesto.

○ **Postoje sigurni i nesigurni znaci smrti. Koji su jedni, a koji su drugi? Kakav je postupak utvrđivanja smrti?**

Sigurni znak smrti je kad su izražene promjene na tijelu nakon kojih više ne postoji nikakva mogućnost da je ta osoba živa. Nesigurni znaci smrti najjednostavnije predstavljaju „kliničku smrt“ s prestankom disanja i rada srca kada je moguće procesom oživljavanja pojedine osobe vratiti među žive. Postupak utvrđivanja smrti temelji se na pregledu i utvrđivanju sigurnih znakova smrti.

○ **Što iščitavate iz trupa?**

Pregledom mrtvog tijela utvrđuju se znaci sigurne smrti, znaci bolesti i eventualnih ozljeda.

○ **Navodno, neki dijelovi tijela žive poslije prestanka cirkulacije i respiracije. Jeste li kada svjedočili tomu? Općenitije; kako tijelo funkcionira nakon smrti?**

Tijelo nakon smrti predstavlja biološku masu prepuštenu raspadu. Naziv za mrtvo tijelo „Cadaver“ označava „Carne data ad Vermibus“ što označava meso dato crvima.

Smrt je proces koji traje stanovito vrijeme ali biološku iskoristivost u svrhu transplantacije imaju samo oni organi koji su umjetnim putem održani na životu. To znači da je potrebno umjetno održavati rad srca i disanje da bi se moglo, nakon ispunjavanja zakonskih odredbi, iz mrtvog tijela izvaditi npr. bubrezi, srce, pluća i drugo.

To znači da kod osobe koja umre, a nije na aparatima, ne mogu se uzeti organi radi transplantacije jer organi funkcionalno umiru iako nekim tkivima i nekim vrstama stanica treba nešto duže vrijeme za biološku smrt.

○ **Dešava li se nešto duhovno s našim tijelom nakon smrti? Jeste li ikad svjedočili nečemu neobjašnjivom?**

Duhovno nije materijalno. Materija je potpuno nebitna pa tako i naše tijelo nakon smrti ničemu ne služi osim što se u konačnici vraćamo u stanje materijalnog praha.

○ **Pamtite li neke bizarne smrti, sumnjivu smrt, potresni prizor?**

Potresni prizor doživio sam 2003. godine pokraj Vrbovskog kada se u prometnoj nesreći kamion u zavoju prevrnuo na osobno

vozilo. Nakon više sati dizalica je podigla kamion, a ispod se nalazilo osobno vozilo pretvoreno u masu lima u kojoj su gusto zbijeni bile mrtve osobe, poput sardina u limenci, a iz sredine se izdizala krvava ruka koja je molila za pomoć. Prihvatio sam tu ruku i držao sam je dok je Hitne pomoć razgrtala mrtvace i izvukla još živo dijete koje je u teškom stanju prevezeno u OB Karlovac. Nakon 13 godina to teško ozlijeđeno dijete koje je preživjelo strašni udes Dino Sokolović postao je hrvatski zlatni paraolimpijajac.

○ **Jeste li nekada doživjeli "prividnu smrt"?**

Samo jednom na dojavu kako je pronađena mrtva žena u stanu koja je mrtva više dana. Na pregledu radilo se o starijoj ženi koja je doživjela moždani udar u kupatilu pa je pala na pod i umazala se fekalnom masom koju je ispustila iz tijela, zbog kojeg smrada se je dojaviteljima pričinilo da je mrtva više dana. Nakon pregleda utvrdio sam da je žena živa, pozvao sam Hitnu koji su prevezli ženu u bolnicu.

○ **Je li prednost ovoga posla što nemate osobni odnos s pacijentom?**

Jedina prednost sastoji se u tome što nema kontakta s neposrednom patnjom i boli osobe tijekom bolesti i umiranja. Mrtvo tijelo je bez izražaja, nerijetko s opuštenim licem bez grča boli. Negativna strana sastoji se u bliskom svjedočenju boli i patnje bliskih osoba, a posebno kada se na razgovor javljaju članovi obitelji nakon smrti djeteta.

○ **Idete li na neke nove edukacije i osposobljavanja?**

Učim i educiram se neprekidno. To je postalo dio mene. Ne čitam beletristiku već stručne knjige. Svakodnevno. Mojoj obitelji to može biti naporno jer sam često „duhom odsutan“. Povremeno odlazim na edukacije i na kongrese, ali sve rjeđe.

Obzirom na svoje godine i na približavanje kraja profesionalne karijere bilo bi uputnije na edukacije slati mlade ljude željne znanja. Međutim, takvih mladih ljudi trenutno nema u dovoljnom broju, a one mlade snage koje su još u RH, nisu dovoljne za sigurni nastavak sudske medicine kao struke.

○ **Dolazite i u riječki Hospicij. Možete li povući paralelu između ulaska u dom umrlog s ulaskom u hospicijsku sobu preminulog?**

Hospicij u Rijeci je blagodat ovoj zajednici. Kao mrtvozornik odlazim po pozivu na brojne adrese privatnih stanova u kojima nalazim mrtva tijela osoba koja se za života živjeli gore od životinja. Mrtva tijela budu u potpunoj nečisti i neredu, obložene fekalijama ili u ranama ili s domaćim životinjama koje u nedostatku hrane pojedu dio bivšeg vlasnika.

Smrt u Hospiciju predstavlja viši stupanj društvenog razvoja. Mir, stručna njega, čistoća i topli ljudski odnos osiguravaju i najtežim bolesnicima miran odlazak u vječnost.

○ **Kako ocjenjujete rad Hospicija? Je li potrebna ovakova ustanova u PGŽ?**

Obzirom da u RH, koliko je meni poznato, trenutno nema odgovarajuće ustanove koja bi po kategoriji odgovarala riječkom Hospiciju, potrebno je naglasiti vrijednost takve ustanove u društvenoj zajednici.

Naravno, ustanova nije zgrada, ustanova su ljudi, a u Rijeci je bila sretna okolnost da su se poklopile sudbinske spona i da postoji osoba u liku časne sestre Daniele Orbančić koja na svojim plećima nosi veliki teret kvalitete rada ali i svih ostalih koji su direktno i indirektno pomogli u ostvarenju Hospicija.

Ovakva ustanova, po mojem mišljenju mora ostati u nadležnosti Riječke nadbiskupije jer Crkva, u ovom trenutku opće nesigurnosti u državne institucije, predstavlja čvrsti temelj na kojem je moguć opstanak Hospicija. Naravno potrebna je suradnja s lokalnom samoupravom, ali u ovom trenutku lokalna samouprava sastavljena pretežno od političara u borbi za vlast i opstanak, može jedino davati bezrezervnu podršku projektu Hospicija.

Sv. Ana,
Caritasov
dom za
žene i djecu
- žrtve
obiteljskog
nasilja

Zahvala dobrotvorima u 25 godina djelovanja

*Proslava blagdana
sv. Ane u ozračju
25. obljetnice
istoimenog
Caritasovog doma
za žene i djecu,
žrtve obiteljskog
nasilja i podjela
zahvalnica.*

Svatko je od vas, dragi prijatelji, po svojim prilikama postao u nekom trenutku naše povijesti dio naše priče, dio nas. Svatko je ugradio sebe sama u ovih 25 godina - mogu slobodno reći - naše sv. Ane. Zato mi pozdraviti vas ovdje danas predstavlja veliku čast, radost i nadasve - zahvalnost, kazala je 26. srpnja u crkvi sv. Josipa u Rijeci ravnateljica Caritasovog doma za žene i djecu - žrtve obiteljskog nasilja "Sv. Ana" s. Suzana Samardžić u svom pozdravnom govoru pred mnogobrojnim dobrotvorima, kao i bivšim i sadašnjim korisnicima Doma na proslavi nebeske zaštitnice ove karitativne ustanove koja ove godine proslavlja 25. godišnjicu rada.

Podsjetila je na početke kada su korisnici Doma bile žrtve Domovinskog rata. Stradali, zatočeni u logoru i minskim poljima, obitelji ratnih žrtava... postali su naša svakodnevica. Zahvaljujući viziji naše Nadbiskupije, Caritasa Riječke nadbiskupije i g. Petra Quendlera te njegovoj brznoj intervenciji - Caritasu Koruške, Dom sv. Ane je u kratko vrijeme dovršen i opremljen. Uvjereni da smo konačno uhvatili konce u svoje ruke, već na počecima djelovanja ostali smo zatečeni novom, nepredviđenom i gorućom potrebom - javlja se sasvim nova kategorija žrtava; počeli smo pružati smještaj majkama i djeci - žrtvama obiteljskog nasilja, kazala je s. Suzana.

"Valja imati na umu da je obiteljsko nasilje tada bilo nešto o čemu se nije govorilo, patologija odnosa u obitelji nije se javno niti spominjala. Govorimo o vremenu kada nisu postojali ni zakoni i pravilnici kako zaštititi ove žrtve. No žrtve su bile tu, a mi smo život majki i djece morali naučiti zaštititi. I učili smo, zajedno sa svima vama. Ponajprije naučili smo dati sebe - svoju stručnost, a nadasve ljubav koja se pokazala ključnom i pokretačkom snagom onda kad smo bili u najvećim kušnjama mislili da se, iz one malene ljudske perspektive, ne isplati. Upravo ovim načinom rada razvili smo i proširili programe daleko više od zadanog, u suradnji sa svim institucijama, udrugama, me-

dijima zajedno s volonterima i donatorima i to je polučilo rezultate izvrsnog oporavka cijele obitelji." Do kraja protekle godine u Caritasovom domu sv. Ane boravilo je 1648 korisnika, žena i djece. U prosjeku godišnje prima do 100 korisnika.

Misno slavje predvodio je ravnatelj Caritasa Riječke nadbiskupije mons. Nikola Uravić u zajedništvu sa župnikom don Nikom Cvitkušićem i fra Ivanom Dominikom Iličićem. U propovijedi je kazao kako Dom "Sv. Ana" majkama i djeci pruža privremeni dom u kojemu mogu osjetiti ljubav, pozitivnu atmosferu, radost, mir i snagu za bolji i ljepši život. Osim toga,

Dom posebnu pozornost posvećuje i rehabilitaciji samog nasilnika, a sve to ne bi bilo moguće bez kršćanskog duha kojega nose djelatnici Doma. "Djelatnost Caritasovog doma za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja uklapa se u cjelovito djelovanje Crkve, posebno naše Riječke nadbiskupije.

Od onoga što čini Ured za obitelj kao preventivno djelovanje: predbračnim tečajevima za brak, savjetovalištem i drugim aktivnostima do liječenja rana koje nastaju zbog nasilja u obitelji i drugih nevolja koje prate obiteljski život gdje ovaj dom Sv. Ane poprima svoj puni smisao."

Na kraju mise mons. Uravić i s. Samardžić uručili su Zahvalnice te keramičke radove - rad majki i djece Doma, volonterima i dobrotvorima ove riječke karitativne ustanove. Dobitnici Zahvalnica su: Župa Presvetog Srca Isusova (Križišće), Ozrena Fućak,

Iva Laco, Ivica Dražića, Nikola Kurti, Mirjana Grce, Bruno Lončarić, ravnateljica Učeničkog doma „Podmurvice“ prof. Ljiljana Kencel, zbor Svetište Trsat, Jasna Buketa, Günther i Ute Geier, s. Ana Marija Rakocija, Karla Mušković, Dragica Marač, Lidija Petrovački, Slavica Batista, župnik župe sv. Josipa don Niko Cvitkušić, Aleks Tešin, Mirela Likar, Framo Trsat, posthumno Franjo Dukić, Zlatka Splajt Peknjica, Čavjanka - Aranka d.o.o. Čavle, Snježana Arsenić, Asterion Violette, Ivo Furlanis, Davor Šipić, Vladimir Tomić, Nikola Depikolozvane, Marina Medanić, OŠ Podmurvice, ravnateljica Dubravka Dužević i PIK d.d. Rijeka.

Valja imati na umu da je obiteljsko nasilje tada bilo nešto o čemu se nije govorilo, patologija odnosa u obitelji nije se javno niti spominjala. Govorimo o vremenu kada nisu postojali ni zakoni i pravilnici kako zaštititi ove žrtve. No žrtve su bile tu, a mi smo život majki i djece morali naučiti zaštititi, podsjetila je s. Suzana.

POMOĆ ŠKOLARCIMA

Na početku svake školske godine Caritas pomaže obitelji s više djece koja idu u školu. Ove su godine osnovnoškolci dobili pakete s bilježnicama i priborom, a srednjoškolci 10 bilježnica. U paketima za osnovnu školu, čija je vrijednost 300 kuna, nalazi se 10 bilježnica te različiti pribor za crtanje, modeliranje, geometriju te zadaćnice i kajdanka. Pakete je dobilo 24 osnovnoškolaca, a podijeljeno je i bilježnica za još 20 srednjoškolaca.

Caritas posređuje i u razmjeni rabljenih udžbenika pa svi koji žele još uvijek mogu donijeti svoje stare školske knjige ili potražiti neku koja im treba.

Brojne su obitelji kojima treba podrška na početku školske godine, jer to je veliki je udar za svaki kućni budžet. Ukoliko želite pomoći obiteljima s više djece da opreme svoje školarce, do kraja rujna možete uplatiti namjensku donaciju na račun Caritasa

HR 88 2340009 11000 72735

s naznakom „za školarce“.

Caritas će prikupljenim novcem pripremiti još paketa s bilježnicama i školskim priborom te ih podijeliti obiteljima koje ima u evidenciji. Više o tome pogledajte na www.caritas.ri-nadbiskupija.com

PROGRAM PROSLAVE 25. OBLJETNICE DOMA SV. ANA

Svečana proslava 25. obljetnice Caritasova doma za žene i djecu - žrtve obiteljskog nasilja, Sv. Ana, bit će održana u rujnu, na dan kada je prije 25 godina primljena prva korisnica. Tako će 20. rujna u Nadbiskupskom domu biti predstavljena Monografija i film o Domu Sv. Ane, a sadržavat će priloge iz brojnih medijskih kuća koje su u ovih 25 godina pisale ili izvještavale o radu Doma. „U monografiju ćemo uvrstiti i anonimna svjedočanstva djece i psihovještačenja njihovih uradaka kako bi predstavili javnosti što sve djeca u takvim okolnostima proživljavaju. Recenzent monografije je dr. s. Veronika Popić. Susret će moderirati novinarka HRT-a Irena Hrvatina, a u glazbenom dijelu nastupit će Putokazi.

Za 21. rujna, također u Nadbiskupskom domu, predviđen je stručni skup na kojemu će o problemu transgeneracijskog prenošenja nasilja govoriti psiholozi, pravnici i komunikolozi. Očekuje se sudjelovanje predstavnika Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, kao i župana i riječkog gradonačelnika.

Prof. dr. p. Mijo Nikić, DI održat će izlaganje pod naslovom „Duhovno osnaživanje obitelji“, a dr. sc. Igor Kanižaj, izvanredan prof. na fakultetu političkih znanosti, govorit će o temi „Novi oblici nasilja putem novih medija kod djece i mladih“. Marijana Žunić, voditeljica odsjeka za maloljetničku delinkvenciju kod PU Primorsko-goranske govorit će o postupanju policijskih službenika u kriminalističkom istraživanju prekršaja i kaznenog dijela nasilja u obitelji, Sandra Lipovac prof. psih., djelatnica Centra za socijalnu skrb Rijeka govorit će o radu sa žrtvama obiteljskog nasilja s aspekta Centra za socijalnu skrb, a Branka Žigante-Živković, sutkinja na Visokom prekršajnom sudu RH ima temu pod naslovom „Gdje smo bili i gdje smo sada“. Tamara Žakula Desnica, prof. psih., djelatnica Dječjeg doma Tić govorit će o psihološkoj podršci zlostavljanoj i zanemarivanoj djeci. Dr. sc. Jasminka Zloković, s odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci izlagat će pod naslovom „Osnaživanje obitelji“.

Sanja Borić, Dragan Lovrović i Marina Kocijan Ratkajec, stručni tim Doma Sv. Ana prikazat će 25 godina rada Caritasova doma za žene i djecu - žrtve obiteljskog nasilja.

BOLNIČKI KREKET VELIKA JE POMOĆ OBITELJI U POTREBI

Caritas nadbiskupije Rijeka početkom ljeta dobio je vrijednu donaciju iz Neussa. Dvadeset bolničkih kreveta iz bolnice Johanna Etienne u Neussu dopremljeni su 30. lipnja u riječki Caritas. Kreveti su tijekom ljeta već razvezani na razne adrese u domove obitelji koje su u velikoj potrebi jer u kući maju bolesnu ili stariju osobu. Bolnički kreveti tako su opremljeni da omogućavaju lakši pristup i njegovanje osobe koja leži, a s obzirom da imaju pomično uzglavlje veliko su olakšanje i osobi koja je na njemu prisiljena ležati. Uz krevete obično idu i posebni madraci, sve kako bi se nemoćnoj osobi olakšao boravak.

Za nemoćne, starije, bolesne ili one koji se oporavljaju od operativnih zahvata Caritas već osigurava 65 bolničkih kreveta. Dio tih kreveta, dvadesetak, distribuira se u suradnji s Domom za starije osobe Krk.

Tragom fotografija snimljenih na Sušaku prije više od devet desetljeća:

EUHARISTIJSKI KONGRES NA TRSATU 1924. GODINE

Tijekom održavanja Euharistijskog kongresa bio je hodočasnici omogućen slobodan prolaz preko jugoslavensko-talijanske državne granice na Rječini.

Piše: Goran Moravček

Euharistijski kongres održan je formalno povodom 700. obljetnica stigmatizacije sv. Franje, ali postojali su dublji razlozi njegovog održavanja, vjerski i svjetovni. Brojni redovnici i svećenici javno su manifestirali odanost Papi i Katoličkoj Crkvi.

Blagdan Male Gospe 1924. godine na Trsatu proslavljen je održavanjem trodnevnog Euharistijskog kongresa Trećeg reda. Pored 6.000 franjevaca trećeredaca velikom slavlju nazočilo je oko 40 tisuća vjernika pristiglih sa Sušaka, iz Hrvatskog primorja Rijeke, Istre te drugih krajeva Hrvatske, Bosne, Hercegovine i Srbije gdje je tada postojala brojna hrvatska katolička zajednica. Euharistijski kongres održan je formalno povodom 700. obljetnica stigmatizacije sv. Franje, ali postojali su dublji razlozi njegovog održavanja, vjerski i svjetovni. Brojni redovnici i svećenici javno su manifestirali odanost Papi i Katoličkoj Crkvi.

Sušak i Rijeka, tada Fiume, bili su u to doba dva zasebna svijeta podijeljena međudržavnom jugoslavensko-talijanskom granicom koja je u samom središtu probola srce grada. Tada su nastale fotografije, koje prikazuju masu svijeta na privremenom mostu preko Rječine. Snimke zagrebačkog fotografa Vinka Šafara duboko su

me dojmile kad sam ih prvi put vidio u Kronici Franjevačkog samostana na Trsatu, jer snažno svjedoče o tadašnjim vjerskim i geopolitičkim (ne)prilikama na obalama Kvarnera. Jednu od fotografija, odabrao sam za naslovnicu trećeg izdanja svoje knjige "Rijeka između mita i prešućene povijesti" (2018.).

FAŠISTIČKE PRIJETNJE PROBUDILE JUGOSLAVENSTVO

Nakon raspada Austro-Ugarske, 29. listopada 1918. godine bila je ustanovljena Država Slovenaca, Hrvata i Srba u čijem je sastavu bio i Sušak. Država S.H.S, međunarodno nepriznata, oružano je bila slaba tako da je 16. studenoga 1918. talijanska vojska zauzela Rijeku i Sušak te područje od mosta Sv. Ane na Podvežici do Škrljeva, uključujući Martinšćicu, Kostrenu Sv. Luciju, Kostrenu Sv. Barbaru i Grobinštinu sve do Kastva. Iako je Rijeka bila formalno pod međunarodnom upravom, 12. rujna 1919. vlast

“Naši hodočasnici iz Jugoslavije išli su prijeko na Rijeku, u Opatiju i drugamo, da posjete tamo našu zarobljenu hrvatsku braću otkako ih je nemila sudbina rastavila od nas. Svi vlakovi i parobrodi, koji su tih dana dolazili na Sušak, bili su krcati naroda” – izvještavali su hrvatski novinari, koji su pratili Kongres.

prevratom preuzima Gabriele D’Annunzio čiji vojnici svakodnevno prelaze na sušačku stranu.

Na lijevoj obali Rječine razvijao se novi grad, Sušak, a njemu nasuprot bila je Rijeka, Rika ili Reka, tada Fiume, od početka 1924. godine i formalno u sastavu Kraljevine Italije i pod fašističkim Mussolinijevim režimom. Rječina, dugačka od svoga izvora do ušća jedva sedamnaest kilometara, bila je državna međa dviju kraljevina - Italije i Jugoslavije.

Sušak je proglašen gradom 23. listopada 1919. godine. Ukaz o proglašenju potpisao je “u ime njegovog veličanstva Petra I. po milosti božjoj i volji narodnoj Kralja Srba, Hrvata i Slovenaca mi Aleksandar nasljednik prestolja”. Usprkos potpisu regenta Aleksandra Karađorđevića, on u stvarnosti nije vladao Sušakom, jer je grad tada još uvijek bio pod talijanskom okupacijom. Sukladno odredbama Rapallskog ugovora, potpisanog 12. studenoga 1920. godine između predstavnika Kraljevine SHS i Kraljevine Italije pitanje grada Sušaka je ostalo otvoreno. U siječnju 1921. godine, nakon tzv. Krvavog Božića i oružanog poraza, D’Annunzio se morao povući iz Rijeke. Regularna talijanska vojska povukla se 9. svibnja 1921. do mosta na Svetoj Ani tako da su Škrljevo, Draga, Kostrena i Martinšćica do Plumbuma te Grobinština do Orehovice došle i formalno u sastav nove južnoslavenske kraljevine. U kolovozu 1922. godine, sukladno sporazumu postignutom s Italijom u Santa Margheriti, Kraljevini SHS je priznat suverenitet i nad Gradom Sušakom, ali tek 3. ožujka 1923. godine povlači se talijanska vojska.

STAROKATOLIČKI POKRET NA SUŠAKU

Talijanske prijetnje probudile su jugoslavenstvo na Sušaku, a u crkvenim redovima osnažile su Starokatolički pokret. Sljedbenici pokreta osporavali su ulogu Pape kao poglavara Crkve te njegovu nepogrešivost. Za starokatolike namjesnik Božji na zemlji ne može biti rimski biskup, nego Duh Sveti. Pored toga, starokatolici, koji dopuštaju svojim svećenicima da se žene i koji niječu Marijino Bezgrješno začeće, tvrde da se Crkva ne zasniva na sv. Petru kao stijeni, već je izgrađena na živoj stijeni, živom uskrsnom Isusu Kristu. Bogoslužje u Starokatoličkoj crkvi odvija se prema obredu zapadne, Katoličke Crkve, ali se već tada obavljalo na narodnom jeziku.

Blizina talijanske granice, progon Hrvata i hrvatskih svećenika, koji su se zatekli pod talijanskom fašističkom upravom, stvorili su ponegdje uvjerenje kako je tome kriv ne samo Mussolinijev režim već i Papa, koji je po narodnosti bio Talijan.

“Traže od nas da budemo dobri rimokatolici, jer to da je spas hrvatstva, a ta rimska Crkva sjela je sa svom svojom težinom na prsa naše zarobljene braće, da ju Mussolinijevi fašisti mogu mirnije gušiti.”

Sastanak pristaša starokatolicizma na Sušaku održan je 20. travnja 1924. kad se razgovaralo i o osnivanju starokatoličke župe, koja je utemeljena mjesec dana kasnije. Svećenici bakarskog dekanata održali su 19. svibnja 1924. sastanak na kojem su raspravljali o starokatoličkom pokretu. Proglas protiv Starokatoličke crkve i njezinih nastojanja da privuku vjernike Sušaka i Hrvatskog primorja potpisali su dekan Ignacio Rastić, trsatski župnik Andrija Rački, gimnazijski katehete Mate Pacher i Augustin Gecan, kateheta na Sušaku Vjekoslav Volarić i draški plovnik Vencel Potočnjak.

“Na Sušaku dokazuju starokatolici potrebu odcjepljenja od Rima, zato što taj Rim zabranjuje, da se mi molimo i misu služimo za našeg kralja koji je pravoslavne vjere. U tom gradu, gdje nema do sad radićevaca, i gdje ideja narodnog jedinstva Hrvata, Srba i Slovenaca ima najviše pristaša, dokazuju, kako rimokatolicizam sprječava proces ujedinjenja triju plemena, kako je taj rimokatolicizam u službi talijanstva kojemu nije u interesu da se Hrvati izmire sa Srbima” – pisao je “Katolički list” u broju od 28. lipnja 1924. godine.

DESETCI TISUĆA VJERNIKA NA TRSATU

U takvim okolnostima je na Trsatu, u organizaciji Saveza Trećeg reda, održan od 6. do 8. rujna 1924. godine Euharistijski kongres. Franjevački Treći red bio je u to doba najbrojnija i najorganiziranija zajednica Crkve u Hrvata. Tijekom održavanja Euharistijskog kongresa bio je hodočasnici omogućen slobodan prolaz preko jugoslavensko-talijanske državne granice na Rječini.

“Naši hodočasnici iz Jugoslavije išli su prijeko na Rijeku, u Opatiju i drugamo, da posjete tamo našu zarobljenu hrvatsku braću otkako ih je nemila sudbina rastavila od nas. Svi vlakovi i parobrodi, koji su tih dana dolazili na Sušak, bili su krcati naroda” – izvještavali su hrvatski novinari, koji su pratili Kongres. Zabilježeno je da su trsatskom slavlju prisustvovali šibenski biskup franjevac konventualac dr. Jerolim Mileta, krčki biskup dr. Josip Srebrnić, senjski i modruški biskup dr. Josip Marušić i banjalučki biskup franjevac Josip Garić. Kongresu su nazočili i mnogi istaknuti franjevci toga doba poput o. Đure Bencetića, o. Ciprijana Lisice, o. Teofila Harapina, o. Alkandela Grgića, ali i laici trećoredci među kojima je najpoznatiji bio dr. Velimir Deželić Stariji.

Pred sam završetak Kongresa održana je velika procesija s oko 10 tisuća vjernika “pod vjerskim i nacionalnim barjacima” dok je “ogromna masa svijeta pravila procesiji špalir čitavim putem, kud je ona prolazila, osobito u samom Sušaku, u Krimeji i Trsatu”. Nakon procesije, koji je predvodio senjsko-modruški biskup Josip Marušić, odslužena je na Malu Gospu u crkvi Majke Milosti na Trsatu sveta misa čime je završen Euharistijski kongres Trećeg reda 1924. godine.

Trsat

Poticaaj na razmišljanje i zahvaljivanje

Od ranoga jutra tisuće vjernika hodočastilo je 15. kolovoza, na svetkovinu Velike Gospe, Majci Božjoj Trsatskoj.

“Umjesto da zahvalno promišljamo dobročinstva što ih na razne načine primamo jedni od drugih, mi ih, jedva misleći na zahvalnost, uzimamo kao nešto što je razumljivo samo po sebi, štoviše, uvjereni smo da nam drugi to duguju, odnosno da nama to na neki način pripada. Događa se tako da prvenstveno mislimo na svoja prava, dok na zahvalnost gotovo ni ne pomišljamo,” rekao je nadbiskup.

Sa svojim molitvama, zahvalama i prošnjama vjernici su na Trsat došli ne samo iz Riječke nadbiskupije, nego i cijele Hrvatske i inozemstva kako bi sudjelovali na misama koje su u trsatskom perivoju slavljene od ranih jutarnjih sati. Središnje euharistijsko slavlje i procesiju sa slikom Majke Milosti predvodio je u 18:30 riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić u zajedništvu s provincijalom Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Ilijom Vrdoљakom, gvardijanom franjevačkog samostana na Trsatu fra Bernardom Barbarićem i mnogobrojnim svećenicima i franjevcima.

Evangelje koje je Crkva izabrala za slavljenje Marijina uznesenja u nebo potiče nas na razmišljanje i zahvaljivanje, kazao je nadbiskup te kao primjer naveo njemačke glagole: “denken”, misliti, i “danken”, zahvaljivati. “Međusobno su bliski, štoviše, povezani, a kako bismo se u to uvjerali, razmislimo što je potrebno da bismo nekom iskreno zahvalili”, rekao je propovjednik. “S tim u svezi postavlja nam se pitanje nije li pomanjkanje zahvalnosti, koje je u današnjim međuljudskim odnosima toliko rašireno, upravo posljedica toga da ne mislimo o tome što nam drugi čine ili daju, npr. roditelji djeci ili obratno, učitelji učenicima i učenici učiteljima, poduzetnici radnicima i radnici poduzetnicima, liječnici bolesnicima itd. Umjesto da zahvalno promišljamo dobročinstva što ih na razne načine primamo jedni od drugih, mi ih, jedva misleći na zahval-

nost, uzimamo kao nešto što je razumljivo samo po sebi, štoviše, uvjereni smo da nam drugi to duguju, odnosno da nama to na neki način pripada. Događa se tako da prvenstveno mislimo na svoja prava, dok na zahvalnost gotovo ni ne pomišljamo.”

Zahvalnost je povezana s poniznošću, rekao je nadbiskup, “i ona nije, kako neki misle, krepost slabih nego onih koji priznaju bitnu ulogu drugih i, naravno, ulogu Boga u svome životu. Poniznost nam pomaže shvatiti i priznati da sve što jesmo i što imamo, što smo sagradili i postigli u svome životu nije plod samo našeg umijeća i truda, spretnosti i znanja nego, prije svega, pomoći i podrške drugih, posredstvom kojih nam i sam Bog dolazi u susret i u pomoć”, poručio je nadbiskup. U svjetlu tih riječi kazao je kako je i Elizabeta Marijin pohod shvatila kao dar i milost i sa zahvalnošću mu se obradovala.

Uzdihući Mariju dušom i tijelom u nebesku slavu, Bog je ne samo nju nagradio za njezinu vjernost i poslušnost njegovoj volji nego i nama pokazao kakvima nam je biti da bismo i mi jednoga dana onamo prispjeli gdje se ona, kao pret hodnica, već nalazi. Trudimo se u tom smislu u nju se ugledati, slijedeći primjer njezine vjere utemeljene na razumskom uvidu i obogaćena djelima ljubavi i zahvaljivanja. Budimo ljudi i kršćani koji misle i zahvaljuju, koji vjeruju da bi spoznali i spoznaju da bi vjerovali i djelovali”, zaključio je nadbiskup Devčić.

Helena Anušić

PROSLAVA VELIKE GOSPE U RIJEČKOJ ŽUPI UZNESENJA BDM

U utorak, 14. kolovoza misom bdijenja u 19 sati svečano je proslavljen blagdan župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Rijeci. Misno slavlje predvodio je mladomisnik Zadarske nadbiskupije vlč. Tomislav Končurat uz suslavlje svećenika Riječke nadbiskupije, a glazbeno je animirao zbor župe Uznesenja BDM. Misnom slavlju prethodila je molitva krunice i pjevane Litanije lauretanske, a vjernici su mogli pristupiti i sakramentu svete ispovijedi.

Na početku misnog slavlja sve prisutne je pozdravio župnik mons. Sanjin France-

tić. Kazavši nekoliko riječi o župnom blagdanu i zaželjevši dobrodošlicu svećenicima i mladomisniku, pozvao je sve da se nakon mise priključe procesiji s Gospinim kipom i kazavši kako je Gospa naše svjetlo i da ćemo to procesijom posvjedočiti.

U svojoj propovijedi vlč. Tomislav govorio je o Blaženoj Djevici Mariji i svetkovini koju se slavi sljedećeg dana te potaknuo vjernike da u Mariji pronađu uzor vjerničkog života. Svoju propovijed, mladomisnik je zaključio riječima svetoga Pavla: „Tako braćo moja ljubljena, budite postojani, ne-

pokolebljivi i obilujte svagda u djelu Gospodnjem znajući da trud vaš nije neplodan u Gospodinu. Slušajmo, čujmo i živimo po Božjoj riječi.“

Nakon svete mise, svećenici i vjernici su se okupljeni oko Gospinog kipa uputili u procesiju ulicama grada Rijeke. U procesiji su sudjelovali i članovi Zdruga katoličkih skauta Riječke nadbiskupije. Vrativši se u crkvu, svi zajedno izmolili su posvetnu molitvu Presvetom Srcu Marijinu i misno bdijenje završili ophodom oko oltara.

Ana Marija Antunović

Senj

MARIJA JE BOGA SLAVILA UVIJEK

Staro biskupijsko središte Senj proslavilo je na blagdan Uznesenja BDM svoj nebeski patron. Misu je predvodio gospičko-senjski biskup mons. Zdenko Križić u koncelebraciji mjesnog župnika dr. Richarda Pavlića, senjskog dekana i župnika Sv. Jurja Silvija Milina, biskupova tajnika i kancelara Mišela Grgurića, župnog vikara Nikole Prše i bogoslova Josipa Tomljanovića. Svečanu misu animirao je katedralni zbor pod vodstvom Ivana Prpića Špike i uz orguljsku pratnju Milana Dučića.

„Govoreći o velikom blagdanu uznesenja Bogorodice na nebo, mi slavimo ono čemu se i sami nadamo, prelasku u drugi, vječni život. Ako bi se sve završilo s ovim životom, sve bi bilo besmisleno“, poručio je na početku biskup Križić.

„Iako je dogma o Marijinu uznesenju prihvaćena tek 1950. Godine, kršćanski puk vjerovao je i prije da je Marija tijelom uznesena na nebo. Marija nije bila grijehom zaražena pa joj tijelo nije od čega imalo biti očišćeno. Ono što Crkva danas slavi, to je cilj naših nadanja, to daje smisao našem životu. Elizabeta je Mariju nazvala blaženom nakon čega je ona zapjevala: „Velika moja duša Gospodina“. Marija je Boga slavila u svim situacijama i to ne riječima, nego djelima. Mi nismo primili dar kao Marija, no primili smo brojne Božje darove za koje možda i nismo svjesni, zbog čega je onda i naša zahvalnost manja. Pojedinci ne mogu shvatiti Božju ljubav i njegove darove jer su se od Boga udaljili. Vjernici često više vide ono što čine za Boga, a ne što Bog čini za njih, dok Marija nikada ne govori što čini za Boga. Mi se lako uvjerimo da nas Bog voli kada nam ide sve dobro u životu, no ljubav se provjerava i u kušnjama, patnjama i poteškoćama. Bog nas nekada stavlja u teže situacije da se provjeri naš pravi odnos prema Njemu. U tome nam svima Marija treba biti uzor“, zaključio je biskup Križić svoju propovijed.

Krasno

Majčinstvo i očinstvo temelj svih ostalih zvanja

Gospičko-senjski biskup u miru Mile Bogović predvodio je misno slavlje na svetkovinu Uznesenja BDM u središnjem marijanskom svetištu Gospičko-senjske biskupije u Krasnu

Slavlju Marijina uznesenja na nebo nazočilo je oko šest tisuća vjernika, a koncelebriralo 17 svećenika Gospičko-senjske biskupije među kojima gospičko-senjski biskup Zdenko Križić, generalni vikar biskupije Marinko Miličević i čuvar svetišta Stipe Zeba. Među brojnim hodočasnici bilo je i onih koji su za susret s Gospom prepješali više od 100 kilometara da bi došli u ovo Marijino svetište u srcu Velebita. Na kraju mise hodočasnici su prinijeli zavjetnu svijeću biskupu Bogoviću. Ispred udruge specijalne policije Ajkule 25.-godišnji Damjan Bačac kao najmlađi sudionik, Martin Josipović ispred župe sv. Mateja iz Viškova kao najstariji hodočasnik sa 77 godina te načelnik PU Ličko-senjske Josip Biljan. Uz spomenute skupine hodočastili su još iz Gospića, Otočca, Perušića, Kosinja, Švice, Ogulina, Saborskog, Udbine i Korenice.

Upravo je hodočasnike na početku pri pozdravu spomenuo gen. Vikar Miličević, i to pripadnike Udruge specijalne policije Domovinskog rata Ajkule iz Rijeke koji se osmu godinu u 7 dana prepješali 250 km po Velebitu, te 14. hodočašće župljana s Viškova kojima su se ovaj puta pridružili i Srdoči i Matulji koji su u 3 dana prepješali 120 km.

Biskup Bogović u svojoj je homiliji progovorio o značaju Marije i njene majčinske ljubavi kao najveće vrijednosti govoreći o potrebi za zvanjima ljudi često ističu značaj pojedinih, no rijetko ističu majčinstvo i očinstvo kao temelj svih ostalih. Upravo je zadatak Crkve da pomogne društvu u tom cilju, a tome doprinose i mnoštva vjernika koji su danas došli u marijanska svetišta žedni i gladni majčinskog osjećaja.

„Svjedoci smo izbora raznih osoba godine od glumaca i sportaša, no nitko ne izabire „majku godine“. Jer Isusova majka nas uči osjećaju za potrebe drugih, od odlaska Elizabeti u gorje, pa do Kalvarije i sinovljeve muke. Majka najbolje zna čitati i razumijevati potrebe svoje djece a bez takve škole nema uspjeha. Iako danas imamo najsavršenija sredstva sporazumijevanja, mnogi se u obiteljima tuže da nisu sretni i prepoznati i međusobno se „teško čitaju“, jer nedostaje međuljudskog poštovanja i pažnje naučene u majčinoj školi. Isto tako oni koji su na vlasti teško čitaju svoj narod, dapače bolje čitaju poruke onih izvana nego vlastita naroda. Znanje čitanja odnosi se na sve poglavare, one državne ali i crkvene.“

Biskup Bogović je na kraju progovorio i o lošoj demografskoj slici naroda i države koja je po njemu rezultat krize obitelji i nedavanja dostojanstva majci. „Nad obitelji se danas vrši nasilje a na nama je da joj vratimo dignitet, zbog čega se i pripremamo za Solin i nacionalni susret obitelji. Molimo Gospu Krasnarsku da se više poštuju majke i da se u ženama probudi majčinstvo“, zaključio je biskup Bogović svoju homiliju.

Biskup Zdenko Križić je tradicionalno na koncu najavio novu pastoralnu godinu u biskupiji koja će biti u znaku duhovnih poziva. Pjevanjem je svečanost liturgiji dao združeni zbor pod ravnanjem Ivana Prpića Špike i uz orguljsku pratnju s. Ljubomire Lešić.

Gastritis

Priradio: dr. Ivan Host

Uzroci gastritisa su mnogostruki. Može biti uzrokovan bakterijskom upalom, uzimanjem alkohola, zbog pušenja, zbog pijenja gaziranih pića, kave ili uzimanja nekih lijekova - npr. aspirina ili drugih nesteroidnih antireumatika (voltaren, brufen ...). I negativne posljedice stresa mogu biti okidač za nastanak upale sluznice želuca.

Ovo je doba godine kada se osobe, koje se žale na žgaravicu, bolove i pečenje u području žličice, sve češće susreću u čekanicama obiteljskih liječnika. Iako se gastritis ili upala sluznice želuca, javlja preko cijele godine najčešća je u jesen i proljeće te je zbog toga možemo nazvati sezonskom bolešću.

BOL U ŽLIČICI

Osobe koje imaju gastritis ne moraju uvijek imati jako izražene tegobe. Ako se tegobe jave, radi se najčešće o bolovima u gornjem dijelu trbuha tj. u žličici, osjećaju napuhanostit, pojavi osjećaja sitosti već nakon što se pojedje manja količina hrane, oslabljen apetit, mučnina ili povraćanje. Pacijenti se uglavnom žale na bolove u predjelu želuca, ispod grudne kosti koji se ne moraju širiti, a koje oni opisuju kao žarenje, pečenje ili čupanje.

Pregled liječnika nije nužan kod svake boli u trbuhu, ali je svakako potreban kod bolova u trbuhu koji traju dulje od 2-3 dana ili se pojačavaju. Nadalje, oprez svakako zahtijeva i jača bol u trbuhu koja traje dulje od sat vremena ili povremeni bolovi u trbuhu koji traju više od 24 sata.

GASTROSKOPIJA

Liječnik će svakako provesti osnovnu i proširenu dijagnostičku obradu kako bi se pokušao ustanoviti uzrok gastritisa. To uključuje i ezofagogastroduodenoskopija (EGDS) svakako kod osoba starijih od 50 godina ili kod postojanja tkz. "značajnih simptoma" (mučnina i povraćanje koji ne prolaze, gađenje prema hrani, mršavljenje uz normalan unos hrane, anemija ...).

Tijekom ezofagogastroduodenoskopije pacijent leži na lijevom boku. Liječnik kroz usta uvodi fleksibilni endoskop na čijem su vrhu svjetlo i kamera. Aparat prolazi kroz usta, ždrijelo, jednjak i želudac sve do dvanaestnika. Napredovanje aparata prati se na monitoru. Prilikom pregleda uzimaju se biopsije sluznice želuca kod sumnjivih promjena, ali i rutinski na prisustvo *H. pylori*. Sama

biopsija je bezbolna. Biopsija se radi iz razloga jer mikroskopski nalaz često dobro ne korelira s endoskopskim nalazom, kao ni sa tegobama koje osoba ima.

Gastritis spada u bolesti koje su povezane sa lučenjem kiseline, pa se i liječi lijekovima koji sprečavaju stvaranje želučane kiseline - u prvom redu tkz. inhibitori protonske pumpe. Danas su to lijekovi koji spadaju među najčešće prepisivane lijekove uopće. Ako se uz gastritis otkrije i prisustvo *helicobactera pylori* onda se uz ovaj lijek dodaju još dva antibiotika.

KAKO UBLAŽITI ILI SPRIJEČITI NASTANAK GASTRITISA

Osobe koje pate od gastritisa ili su sklone ovoj bolesti trebaju posebnu pažnju posvetiti prehrani. Prehrana kod gastritisa treba biti jednostavna. Treba izbjegavati jako začinjenu hranu i kisele namirnice. Međutim poznato je da su osobe koje češće pate od gastritisa po svojoj prirodi često nemarne prema prehrani - jedu na brzinu „tkz. nezdravu hranu“, prženu i bogatu ugljohidratima i mastima.

Namirnice koje bi osobe s gastritisom trebale izbjegavati su: Sva jela i pića koja sadrže kofein (kao i beskofeinsku kavu), alkohol, voćne sokove od agruma (citrusa, limuna, naranče...), slatkiše, veće količine mlijeka i jogurta, voće na prazan želudac, a u potpunosti kikiriki, orahe, limun, naranču, grejp, jagode. Od povrća treba izbjegavati rajčicu (uključujući juhe i umake), brokulu, cvjetaču, prokulice, grah, kapulu, kupus, krastavce i papriku. Također treba izbjegavati suhomesnate proizvode, punomasne i začinjene sireve, ocat i med. Nabrojane namirnice smijete konzumirati, ali ne smijete pretjerivati s njihovim unosom.

Važno je izbjegavati gazirana i alkoholna pića. Namirnice pune masti su također na listi hrane koju je neophodno izbjegavati ako postoji zdravstveni problem gastritisa. Sve to neće izliječiti gastritis, ali će pomoći u njegovoj kontroli.

ŠTO JESTI

Osnovna preporuka za osobe koje boluju od gastritisa je konzumiranje više manjih obroka dnevno, kako bi se osigurala zaštita sluznice. Preporučuje se kuhana, kruta i lagano pripremljena hrana, bez jakih začina i masnoća.

Možete konzumirati nemasno mlado i svježe pileće, teleće i goveđe meso, koje treba biti pripremljeno s tek malo začina. Proizvodi od žitarice koji su dopušteni kod kroničnog gastritisa su riža, kruh od cjelovitih žitarica, tjestenina, krumpir, zob i graham.

Kao i uvijek, voda je napitak koji se uvijek preporučuje, a uz to smijete piti svježe voćne sokove, napitke bez kofeina, kao i biljne čajeve, a čak su i gazirana pića dopuštena u umjerenj količini. Izbjegavajte sirovo voće i povrće i jedite hranu koja je lako probavljiva kako bi spriječili podražaj želuca. Umjesto toga treba jesti kuhano voće i povrće, isjeckano na sitne komade koji se pravilno sažvaču prije gutanja kako bi se pomoglo boljoj probavi i spriječila upala sluznice želuca.

Sviraj lijepo, pjevaj mnogo!

(Iz, 23,16)

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

LJUDSKI GLAS PRVI INSTRUMENT

Od samoga početka ljudskoga glazbenog stvaralaštva tijelo predpostavlja prvi instrument u kojem se ujedinijuju, s jedne strane pjevanje i jezik, a s druge strane glazba izrasla iz ritma plesa i pokreta tijela. Glazba u antičko doba imala je i kultno značenje pa su vjernici mislili da svojim glasom i udaraljka utječu na bogove i tjeraju zle sile. Postoji predodžba da lijepa glazba ublažuje bogove i nadzemaljska bića te da ih može „očarati“ i učiniti sebi blagonaklonima, prijateljski raspoloživima.

PJEVANJE I SVIRANJE U STAROM ZAVJETU

U Starom zavjetu imamo mnogo dokaza da su Hebreji voljeli glazbu i razvili je do zamjetne razine. Izraelski narod je bio narod pjevača i glazbe. Uostalom, to je značajka svih pastirskih naroda. Upotrebljavali su u glazbi bubanj (za ritmiziranje plesa) i liru. U bitku su polazili pjesmom na ustima, uz zvuke roga (hebr. *šofar* ili *keren jobel*) i trublje. Niti jedan blagdan i niti jedan drugi značajni događaj kod Izraelaca nije prošao bez glazbe. Najbolje svjedočanstvo za pjesme i glazbu u Starome zavjetu su *Psalmi*. Oni su najizvršniji dokaz bogatoga glazbenog života u Izraelu, a osobito u jeruzalemskom hramu. Sam izraz „psalam“ dolazi od grčkog glagola „psallein“ što znači udarati o glazbene žice.

Iz *Ps 150* saznajemo nešto o glazbalima i o onima koji su se njima služili (svećenici i leviti). Rogom (*šofar*) služili su se uglavnom svećenici. Bubnjevima su žene popraćivale ples djevojaka. Harfa i citara služile su za komornu glazbu. Cimbali su služili kao pratnja povcima i klicanjima. Prema psalmima znamo da se za pjevanje brinuo *zborovoda* koji je upravljao zborom, dirigirao. Psalme su pjevali izabrani pjevači a pjevanje su pratili izvrsni svirači najčešće na žičanim glazbalima. Narod je aktivno sudjelovao u liturgiji prateći pjevanjem refrene psalama i povcima (najčešće Amen, Aleluja koji su se čak i u kršćanstvu sačuvali). Pjevanje su pratili i pljeskanjem ruku, ritmičkim pokretima tijela, poskakivanjem, plesom i slično. Pjesme su pjevali napamet: nisu poznavali note. Melodije su se prenosile usmenom tradicijom.

GLAZBA U NOVOZAVJETNO VRIJEME

Isus i njegovi učenici bili su Židovi, pa prema tome pjevali su i slušali glazbu kao i svi Židovi u ono vrijeme. Isus je sigurno bio vičan sinagogalnoj glazbi, jer je u sinagogu često zalazio. Je li Isus osobno izvršno pjevao ili nije, nisu nam Evanđelja zabilježila. Ali pisac poslanice Hebrejima na Isusa primjenjuje citat Svetog pisma o pjevanju kad veli: „Navijestit ću ime tvoje braći svojoj, usred skupštine ću ti pjevati hvale!“ (Hebr 2,12). Znamo da je Isus s učenicima na Posljednjoj večeri pjevao psalme (Mt, 26,30). Pavao je sa Silom u noći „molio i pjesmom slavio Gospodina“ (Dj 16,25).

Današnja liturgijska praksa treba instrumente, ali svaki zvuk i svaki instrument u liturgiji trebao bi odgovarati otajstvu Riječi, iz njega proistjecati i tom Otajstvu služiti. Radi toga treba dati veliku važnost teološkoj i duhovnoj formaciji, ali i glazbenoj kompetenciji poznavanja pojedinih instrumenata kako bi Logos bio što tješnje povezan s melosom.

Prvi su kršćani po uzoru na Židove mnogo i često pjevali u svojoj kućnoj liturgiji. O tomu nam svjedoče brojni hvalospjevi (Veliča, Blagoslovljen, Sad otpuštaš i dr.). Efežane Pavao bodri da jedni drugima „govore u psalmima, hvalospjevima i nadahnutim pjesmama! Pjevajte Gospodinu u svom srcu i slavite ga!“ (Ef 5,19) To isto poručuje i kršćanima u Kolosima. I u knjizi Otkrivenja govori o pjevanju pred prijestoljem i o „nebeskom zboru“ koji pjeva pred Janjetom pjesmu novu (Otk 5,9)

TUMAČENJE PRVIH OTACA

Prvi crkveni oci tumače instrumente na simbolički način. Kako bismo shvatili slatku kantilenu milosti s križa, Augustin se ne ustručava usporediti Kristovo tijelo i njegovu žrtvu na križu s bubnjem (*tympanium*), ističući da je Krist raspet na drvo križa kao što je koža napeta na bubanj (*Ennar. in Ps.*, 33,I,9)

DANAŠNJE SHVAĆANJE INSTRUMENATA

Današnja liturgijska praksa treba instrumente, ali svaki zvuk i svaki instrument u liturgiji trebao bi odgovarati otajstvu Riječi, iz njega proistjecati i tom Otajstvu služiti. Radi toga treba dati veliku važnost teološkoj i duhovnoj formaciji, ali i glazbenoj kompetenciji poznavanja pojedinih instrumenata kako bi *Logos* bio što tješnje povezan s *Melosom*.

Tumačiti riječ Božju (*Logos*) glazbenom umjetnošću zahtjeva ozbiljan pristup, a to podrazumijeva: poznavanje svih ljestvica (autentičnih i plagalnih octoechos), dura i mola i njihovih izvedenica, transponirajućih modusa, atonalnosti, (do)dekafonije...) kao i njihove dubine izražene u harmonijskom tumačenju i polifoniji; poznavanje ritamskog tumačenja riječi, od slobodnog ritma do ritamskih modusa; poznavanje tehničkih, registarskih i ekspresivnih karakteristika instrumenata od ambitusa, boja žica i registara, preko simboličnoga tumačenja instrumenata (drveni - drvo križa; limeni - sazivanje zajednice i procesije; duhački - tumačenje duhovnih stvarnosti; udaraljke - tumačenje ritualnog...) do izražavanja teološkog sadržaja.

Sve od navedenog danas možemo vrlo rijetko susresti u liturgijskoj praksi. Koji su uzroci tomu? Vjerojatno nedostatak teološkog i duhovnog iskustva samih glazbenika, ali i nedostatak prave glazbene kompetencije. I jedan i drugi nedostatak valja žurno ispraviti, a vjerničke zajednice odgajati u duhu istinskoga glazbeno-instrumentalnog iskustva slavljenoga Otajstva.

Literatura za dublje proučavanje: članak A. Rebić: *Glazba u Bibliji*, Sv. Cecilija, LXI, 1991, 3 str. 54-57. ; *Glazbala u liturgiji*, Živo vrelo, god.XXIX. , 2012., 9.

IZLOŽBA "SVETIŠTE ČUDESNIH OZDRAVLJENJA"

Navršilo se 160 godina od prvog ukazanja Majke Božje djevojčici Bernardici u Lourdu (11. veljače 1858.) Tim povodom vjeroučitelj i fotograf Miroslav Radić predstavio je u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Rijeci izložbu fotografija "Svetište čudesnih ozdravljenja" koju je u nedjelju 8. srpnja nakon misnog slavlja otvorio župnik mons. Sanjin Francetić. Otvorenju izložbe nazočili su brojni vjernici koje je kroz izložbu proveo autor kazavši kako je sam tri puta hodočastio u ovo Svetište i svakoga puta ondje doživio milosne trenutke. Posebno su ga se dojmili volonteri koji nesebično pomažu ljudima s invaliditetom i kojima je posvetio dio od 50 predstavljenih fotografija.

Izložba je otvorena do 8. listopada i može se pogledati u vremenu od 8 do 12 sati te od 17 do 19 sati. Organizator događaja je Akademsko katoličko društvo "Jeronim" u suradnji s Foto Kurtijem.

H. Anušić

UPISI

NADBISKUPIJSKA ŠKOLA ZA CRKVENU GLAZBU

U tijeku su upisi u Nadbiskupijsku školu za crkvenu glazbu za smjer Liturgijska glazba i Početni tečaj za djecu. Posebno pozivamo župnike iz župa koje nemaju svirača ili zborovođu da pošalju na školovanje nadarene kandidate ili na usavršavanje orguljaše. Želja nam je da naša Nadbiskupija stekne što veći broj novih glazbenika koji će se upoznati s pravilnim i dostojnim glazbenim dioništvom u svetoj liturgiji.

Pozivamo sve zainteresirane, a mogu se prijaviti i osobe koje nemaju glazbeno znanje, te djeca, mladi i osobe zrelije životne dobi.

Upisi traju do 15. listopada.

Za više informacija:

Mob: 091/975 2909 (Smjer Liturgijska glazba)

Mob: 091/5355384 (Početni tečaj za djecu) "

e-mail: crkvena.glazba.ri@gmail.com

Facebook: Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu Rijeka

METROPOLITANSKI PASTORALNI INSTITUT

U obrazovnoj godini 2018./2019. za laike Riječke metropolije organizira sljedeće seminare:

- Teološko - katehetski seminar za župne animatore i pastoralne suradnike (TKSP)
- Seminar za teološku kulturu laika (TKL)
- Tečaj novinarstva (TN) - odgoj za medije
- Tečaj biblijskog razmatranja (TBR)

Upisi traju do kraja rujna. Za sve druge informacije, obratiti se na:

Metropolitanski pastoralni institut u Rijeci

Omladinska 14, 51000 Rijeka

Tel.: 051 345 139

Mob.: 091 1984 984

mpi.rijeka.hr@gmail.com

www.mpi-ri.com

Meditacija

LJEPOTA OBITELJI

Piše: Miroslav Radić

Kako je lijepo i blagoslovljeno imati obitelj. Imati mjesto gdje si željen i voljen, gdje te čekaju i ispraćaju, gdje možeš dijeliti i primati, radovati se i tugovati, pomagati i suosjećati, zajednički rasti i planirati sadašnjost i budućnost. Blagodat je u vjerničkoj obitelji okupiti se na molitvu, proslavu sakramenata, rođendana, imendana, vjenčanja, položenih ispita, te se počastiti zbog dobivene prve plaće ili mirovine i doživjeti rođenje unuka.

U obitelji treba trajno živjeti s drugima i za druge, a ne pored drugih. Toga će biti, ali neka bude kratko i neka se zahlađenje odnosa ili lutnja nikad ne prenese u novi dan.

I Bog je jedna obitelj. On je jedan, a trojstven. Iz ljubavi Oca i Sina rađa se Duh Sveti, a po Božjoj zamisli iz ljubavi oca i majke rađa se dijete-novi život. Ono svoje roditelje kad dođe vrijeme ostavlja, ali nikad ne zaboravlja, kako bi moglo rađati novi život u svojoj novoj obitelji.

Isus se rađa u obitelji i time svim obiteljima daje važnost, veće dostojanstvo i značenje. Ako je Isus rođen u obitelji onda je svaka obitelj nešto neizrecivo lijepo, dobro i sveto.

Zna zli da je obitelj izvor Božje ljubavi, milosti i radosti i svim silama ju nastoji razoriti. Nažalost, u tome često i uspijeva, danas čini se sve više i lakše, unoseći pomutnju u temeljnu odrednicu po kojoj je obitelj trajna zajednica muškarca i žene koji se vole. Često na prvi pogled nevidljive, ali moćne sile zla uz pomoć agresivnih medija nameću, i u tome uspijevaju, pogotovo mladima komunicirati sliku da je svaki oblik obitelji isto vrijedan i ima ista prava što je često u suprotnosti i s biologijom i s pravom, ali i sa zdravom pameti. Hvala Bogu da Crkva još uvijek hrabro, iako često usamljena i sama protiv svih, brani pravu sliku obitelji temeljenu na Bibliji i sakramentu ženidbe.

Ti se Isuse vrati u obitelji iz kojih si prognan i dođi u one koji te još nisu upoznale. Jer tamo gdje si ti raste dobrota, radost, i svetost, a kojoj obitelji tih vrijednosti ne nedostaje? Nađi načina povratka u srca svih članova obitelji, a to znači i povratak ljubavi i mira, jer ti si prava ljubav i istinski mir. Nema veće ljepote od ljepote obitelji!?!

NOVO DOBA

Piše: Zrinka Frković

Nakon Vitezovićeve (1652.-1713.) književnog rada razvoj hrvatskoga književnog jezika nastavlja se istim smjerom kao u 17.st.

U Dubrovniku je Mikaljin nastavljatelj isusovac Ardelio Della Bella (1655.-1737.), pravi Talijan koji je školovanjem u redu naučio izvrsno hrvatski jezik. Pisao je za potrebe isusovačkih misionara. Najvažnije mu je djelo veliki trojezični rječnik (talijansko-latinsko-hrvatski) *Dizionario italiano, latino, illyrico* (Mletci, 1728.) kojemu je pridodao gramatiku hrvatskoga jezika, pisanu talijanski, zasnovanu na Kašićevoj. Rječnik je građom bogatiji od Mikaljina i jedan je od najboljih naših starih rječnika. Gotovo za svaku leksičku jedinicu navodi potvrdu iz književnoga teksta. Većinu čine dubrovački pisci, ali obuhvaćeni su i štokavski i čakavski, a navodi i riječi iz živoga narodnog govora. Ovaj je vrlo cijenjeni rječnik doživio i drugo izdanje 1785. i dugo djelovao na hrvatsku jezičnu kulturu.

Na kraju 17. i početku 18. st. važan je Zadrani Ivan Tanzlingher Zanotti (1651.-1732.) i njegov dugogodišnji rad na velikom trojezičnom rječniku (talijansko-hrvatsko-latinskom), koji je ostao u rukopisu, a na kojem je radio do smrti. U njemu je skupio riječi iz sva tri narječja, sve su mu bile jedan jezik koji on naziva naš hrvatski slovinski jezik. Velika je šteta što je taj rječnik ostao u rukopisu jer je on svojevrsna sinteza dotadašnje hrvatske leksikografije.

Među mnogobrojnim franjevcima redodržave Bosne Srebrene valja spomenuti bar najistaknutije, u prvom redu Stjepana Margitića (sredina 18. st.-1730.), posljednjeg bosanskog književnika koji je svoja djela objavio zapadnom ćirilicom. Njegova „Stipanuša“, zbirka vjerskih pjesama, bila je vrlo obljudljena pučka knjiga. Čitala se i izdavala i poslije autorove smrti.

Baroku pripadaju i spisi Tome Babića (1680.-1750.), njegova latinska gramatika za prvu obuku „ilirčkih“ početnika tiskana u Mlecima 1712., te zbirka vjerskih pouka i pučkih crkvenih pjesama, tzv. „Babuša“ kojom je postigao izvanrednu popularnost i koja je mnogo pridonijela izgradnji i utvrđivanju jezičnih vrijednosti u najširim slojevima hrvatskoga puka.

Latinsku gramatiku za „ilirčke“ đake tiskao je i franjevac Lovro Šitović (1682.-1729.). Pisao je i pjesme (u desetercu!), a jezik kojim piše zove hrvatskim.

Spomenuti franjevci, i mnogi nespomenuti zbog ograničenog prostora, pisali su „bosanskim“ jezikom, tj. novoštokavskim, koji se počeo sve više širiti i izvan Bosne.

Glavni predstavnik kasnobarokne književnosti u Slavoniji tek oslobođenoj od Turaka je isusovac Antun Kanižlić (1699.-1777.), rodom Požežanin, plodan teološki pisac i crkveni povjesničar. U pjesničkom djelu Sveta Rožalija panormitanska djevica pokazao se kao vrhunski barokni pjesnik. Spominje da mu je pjesnički uzor Dubrovčanin Ignjat Đurđević. Njegov rukopisni rječnik na žalost nije sačuvan. Kanižlićev jezik ima obilježja dosljedne ikavske novoštokavštine.

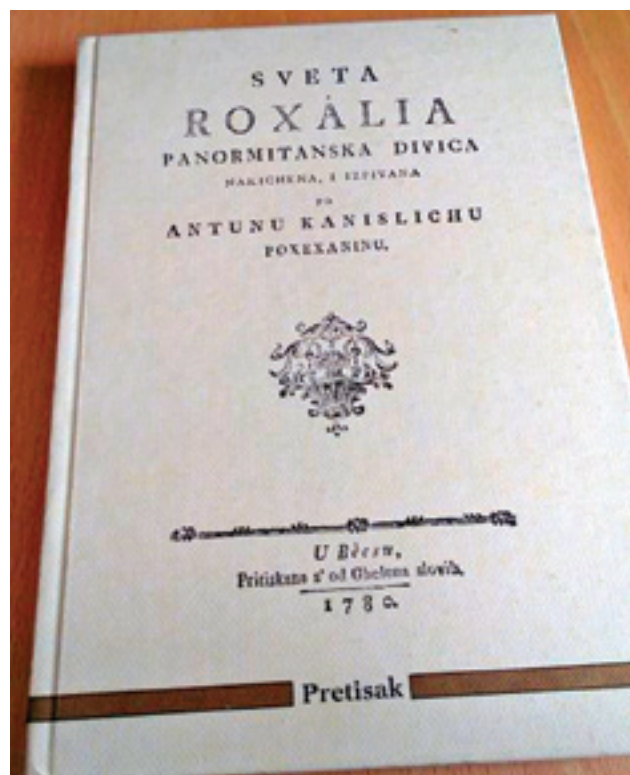
Među poznatije pisce kasnog hrvatskog baroka ide i svećenik Vid Došen, koji je uzeo u zaštitu od protivnika Relkovićeve Satira. Iako su mu pjesme objavljene u dr. pol. 18.st., on po tematici pripada kasnom baroku.

Prateći kroz prošlu i ovu rubriku razvoj hrvatskoga književnog jezika od početka 17. do polovice 18. st., razvidna je važnost toga vremena koje akademik Katičić naziva novo doba. Isti autor navodi da se u njemu „... svjesno teži za stvaranjem svehrvatskoga književnog jezika koji će uvjerljivo obuhvatiti sva područja na kojima je živjela i nje govala se hrvatska kultura.“

Primjetno je da se u ovom razdoblju piše, tiska i čita daleko više nego ranije.

Naslovnica rječnika Ardelija Della Belle *Dizionario italiano, latino, illyrico* (Mletci, 1728.)

Naslovnica Svete Rožalije Antuna Kanižlića

Udbina

BLAGDAN SV. JAKOVA, ZAŠTITNIKA DREVNE KRBAVSKE BISKUPIJE

Gospičko-senjski biskup u miru mons. Mile Bogović predslavio je 25. srpnja na Udbini u Crkvi hrvatskih mučenika misu na blagdan zaštitnika drevne krbavske biskupije, sv. Jakova mučenika. Suslavio je čuvar svetišta preč. Josip Šimatović, u ime kanonika Senjskog kaptola prepozit mons. Mile Čančar i vojni kapelan iz Slunja don Milenko Majić.

„Apostoli su bili ambiciozni, htjeli su biti oni kojima će se klanjati, a ne oni koji će služiti. Jakov i Ivan su među njima htjeli biti prvi među jednakima, no Isus je to ipak promijenio što su oni i prihvatili. Jakov je čak dao svoj život za Krista. Bog je u njih ušao u cijelosti kroz Duha Svetoga davši im neizrecivu snagu. Sv. Jakov je spoznao da kad je u rukama nebeskima, da je nepobjediv. Upravo su grobovi sv. Jakova u Sanitago de Camposteli kao i grobovi mučenika u Rimu postali najpopularnije hodočasničke trase, od kojih su neke išle i preko Krbave i dalje Bilaja, Pazarišta, Ogulina i Opatije prema Italiji i Španjolskoj. Upravo su grobovi mučenika učinili puno za jedinstvo cijele Europe. Nešto slično činimo i mi danas sa Svehrvatskim grobom na Krbavskom polju kroz koji bi ostvarili i duhovno jedinstvo hrvatskog naroda, baš kao što je i štap hrvatskih biskupa postao simbolom iseljene i domicilne Hrvatske, zaključio je svoju propovijed biskup Bogović.

Nakon mise biskup je zajedno sa svećenicima i vjernicima pohodio ostatke drevne katedrale te progovorio o koincidenciji pronalaska osta-

taka stare katedrale odmah nakon Domovinskog rata, njezinoj ulozi te gubitku značaja turskim prodorima, kao i kasnijem seljenju središta naseljenosti iz mjesta Krbave na Udbinu.

Mjesto kao što je bila drevna Krbava gradila su se na povišenim točkama i imala su tornjeve sa zvonima koja su služila za uzbuđivanje. Tek kasnije takve tornjeve preuzimaju i crkve te zvonici ulaze u liturgiju kao sastavni dio prostora crkve. Oko ovog brda nalazio se i drevni grad Krbava koji se kasnije premješta na mjesto današnje Udbine

dok katedrala sv. Jakova ostaje na osami jer se zbog turskih prodora kaptol i katedrala sele 1460. godine na Modruš. Nakon redovitih arheoloških istraživanja Zadarskog muzeja kao i Muzeja Like koji se sada šire na pokrajnji prostor uz katedralu, jedna od najnovijih pronalazaka je i krušna peć koja može ukazivati da su tu djelovali benediktinci i kohabitirali uz biskupiju. Biskup je zatim pokazao okolne vrhove od kojih je jedno Komić brdo na kojem su svoje posjede i utvrdu imali knezovi krbavski Kurjakovići, u Karlovića dvorima. Od njih je najpoznatiji bio knez Ivan Karlović zvani hrvatski Job jer je ostao bez svega, a koji je pokopan u Remetama 1527. godine. Njegov život opisao je hrvatskih književnih Petar Grgec u knjizi „Hrvatski Job“ a njegovoj tragičnoj sudbini još pjevaju Moliški Hrvati koji su se u to vrijeme pred Turcima iselili u Molize u Italiji.

Z. Ranogajec

Senj

GOSPA RIBARSKA

Gospičko-senjski biskup Zdenko Križić predslavio je u ponedjeljak 16. srpnja u večernjim satima središnju proslavu blagdana Gospe Karmelske ili Ribarske kako ju nazivaju u Senju u suslavlju članova drevnog senjskog kaptola na čelu s prepoštom mons. Milom Čančarom i domaćim župnikom dr. Richardom Pavličem kao i predvoditeljem trodnevnice dr. Josipom Bošnjakovićem te više svećenika. Svečanost slavju uzveličao je katedralni zbor pod vodstvom Ivana Prpića Špike i uz orguljsku pratnju Milana Dučića, dok je u procesiji sudjelovala i Gradska glazba. Uz brojne domaće vjernike misnom slavju s kasnijom procesijom ulicama drevnog Senja nazočili su i hodočasnici iz Ogulina, kao i gradonačelnik Senja Sanjin Rukavica i zamjenik Ličko-senjskog župana Vice Nekić.

Biskup Križić je na početku čestitao blagdan kojeg najviše slave ribari, pomorci i ljudi na moru koji su se utjecali Stella maris ili Zvijezdi mora na svim njenim dobročinstvima i zaštiti. „Iako evanđelja ne spominju ime Isusove majke, za vrijeme njegovog djelovanja jer je osnovao zajednicu apostola, evanđelista Ivan spominje Mariju na Kalvariji. Željela je biti sa sinom iako je to bilo potresno, no sve je to bilo dio Božjeg projekta. Iako Marija nije Isusa slijedila dok je činio čudeša, u činu patnje ona je trebala biti prisutna na Kalvariji. Isus se tada obraća majci odnosom koji nadilazi redoviti familijarni pristup te Marijino materinstvo daje u ruke Ivana koji je bio svjedok svih događaja u Isusovom životu i koji je jedini vidio krv iz njegovih rana. Marija je darovana kao učiteljica u vjeri i On je siguran da je dobro shvatila Njegovu želju. Nakon toga imamo majku kojoj možemo doći u svakoj patnji i time počinje štovanje i zagovaranje prema Majci Božjoj. Majko naše prošlosti, budi majka naše sadašnjosti i naše budućnosti“, rekao je u homiliji biskup Križić.

Nakon Mise uslijedila je svečana procesija ulicama drevnog biskupijskog središta Senja s kipom Gospe Ribarske. Svečanost je zaključena na trgu ispred senjske katedrale Uznesenja BDM gdje je župnik Senja dr. Richard Pavlič izrazio zahvalnost predvoditelju trodnevne duhovne pripreve dr. Damiru Bošnjakoviću kao i svim dionicima slavja. Svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije dr. Josip Bošnjaković poručio da je lijepo bilo biti svjedokom vjere i pobožnosti prema Majci Božjoj od Karmela ovih dana u Senju kada se radost proširila Hrvatskom baš kao i pred dvije tisuće godina rođenjem Krista. Biskup Križić je na koncu prije završnog zaželio da nas Marijina zvijezda vodi do našeg cilja.

Zvonko Ranogajec

Zagorje Ogulinsko

SVEČANOST OTKRIĆA SPOMEN BISTE BERNARDA LUKETICHA

U župi sv. Jurja u Zagorju Ogulinskom održana je 2. srpnja velika svečanost u nazočnosti stotinjak članova Hrvatske bratske zajednice iz SAD-a i Kanade koji su sudjelovali u otkrivanju spomen biste najdugovječnijeg predsjednika HBZ-a Bernarda Luketicha, koja je otkrivena u područnoj osnovnoj školi Prve osnovne škole Ogulin u Zagorju Ogulinskom i koja je nedavno dobila ime po dugogodišnjem predsjedniku te krovne udruge Hrvata u sjevernoj Americi.

Nakon kulturno-umjetničkog programa kojeg su pripremili učenici i djelatnici područne škole Bernarda M. Luketicha iz Zagorja kao i domaćeg KUD-a Sv. Juraj iz Zagorja te obraćanja predsjednika HBZ-a Edwarda Paze, zamjenika predsjednika Franje Bertovića kao i tajnice HBZ-a i kćeri pokojnog Bernarda Luketicha, Bernardette Luketich Sikaras, župnik Zagorja i dekan ogulinski dr. Željko Blagus blagoslovio je samu svečanost i čin otkrivanja spomenika predsjedniku HBZ-a te poručio: „Želimo zahvaliti Bogu što nas je potaknuo da činimo dobro. Ovaj blagoslov je i proslava dobročinstva Bernarda Luketicha i njegova života na dobrobiti svih Hrvata Amerike kao i poštivanja rodnog kraja svog oca. Mi danas ovim događajima ne komemoriramo nego slavimo spomen na velikog čovjeka.“ Samom činu koncelebrirao je svećenik vlč. Pierre Falkenhan iz Pittsburgha, prijatelj HBZ-a.

Z. R.

Lipa na Dobri

BISKUP POSVETIO NOVI OLTAR U ŽUPNOJ CRKVI

Gospičko-senjski biskup Zdenko Križić pohodio je 21. srpnja po prvi puta župu sv. Nikole biskupa u Lipi na Dobri, najsjeverniju župu Gospičko-senjske biskupije. Tom prilikom je predslavio misu na blagdan suzaštitnice župe Gospe od Škapuljara ili Škapuljirovo, a tom je prilikom i posvetio novi oltar župne crkve. Suslavio je mjesni župnik don Željko Kuten, umirovljeni svećenici mons. Dinko Popović i don Žarko Kraljević kao i tajnik biskupa Križića Mišel Grgurić zajedno s dijelom bogoslova i sjemeništara Gospičko-senjske biskupije, kao i đakona na studiju u Rimu Nataniela Krajinovića (OSPPE). Glazbom je misu animirao župni zbor župe Lešća na Dobri pod vodstvom Željka Marčaca.

„Oltar je srce svake crkve jer predstavlja Isusa, a svećenik ga ljubi na početku i kraju mise,“ poručio je na početku biskup Križić poruku pa detaljno pojasnio značaj oltara, žrtve i križa od vremena starog zavjeta kada se oltare podizalo na mjestima velikih božanskih intervencija.

Misnom slavlju prethodila je svečanost blagoslova novopodignute špilje Majke Božje Lurdske koju je blagoslovio biskup Križić. Župnik Kuten je istaknuo da je špilju MB Lurdske osobno sagrađio u blizini župne kuće i crkve uz pomoć nekolicine župljana u znak zavale Mariji na osobnom ozdravljenju. Prije blagoslova održana je pobožnost krunice koju su animirali mjesni vjernici uz asistenciju svećenika.

Z. R.

Baljevac, župa Zavalje

MONS. PECIĆ PREDSLAVIO BLAGDAN SV. ILIJE

Zavalje kod Bihaća na obroncima Plješivice jedina je župa Gospičko-senjske biskupije koja je političkim odlukama nakon Drugog svjetskog rata ostala izvan matice zemlje, a uz Zavalje naselja su još Gornji i Donji Skočaj, Međudražje i Baljevac koji se nalazi blizu nekadašnjeg vojnog aerodroma Željava zbog čega je ovo naselje šezdesetih godina prošlog stoljeća bilo kompletno raseljeno. No, nakon završetka rata u Baljevcu je podignuta kapelica posvećena sv. Iliji proroku koja ukazuje na trajnu nazočnost Hrvata na ovom području i koji se okupljaju svake godine na blagdan sv. Ilije. U nazočnosti više od stotinu Baljevcana iz Zagreba, Bihaća i ostalih krajeva, misu je predslavio župnik i dekan slunjski mons. Mile Pecić u suslavlju mjesnog župnika Dina Rupčića kao i subraće franjevac, župnika Bihaća fra Bone Tomića i gvardijana samostana u Čustiću kod Siska fra Petra Žagara, inače domaćeg sina. Misnom slavlju su uz tajnika biskupa Križića Mišela Grgurića nazočili sjemeništari i bogoslovi Gospičko-senjske biskupije.

Župa Zavalje sveto je mjesto gdje su dolazile mnoge generacije primati svete sakramente, a sile mraka poigrale su se s ovim krajem. No imamo pravo sanjati u bolju budućnost, nitko nam nema pravo prekinuti snove, a nogometaši su pokazali da se san može i dosanjati, poručio je na početku mons. Pecić. Glazbom je misu animirao zbor župe Zavalje pod vodstvom Dragice Keča.

Zvonko Ranogajec

Boričevac

SIMBOL STRADANJA HRVATA U 2. SVJETSKOM RATU

U Boričevcu, mjestu simbolu stradanja Hrvata u 2. svjetskom ratu, 27. srpnja služena je u župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije misa za žrtve Boričevca, posebno za one iz roda Ivezića. Misu je predslavio župnik i dekan slunjski mons. Mile Pecić u suslavlju mjesnog župnika Boričevca, Donjeg Lapca i Zavalja Dina Rupčića i župnika Korenice mons. Mile Čančara. Uz nekoliko stotina hodočasnika i vjernika misu su uzveličani predstavnici udruge Hrvatskog domobrana iz više hrvatskih gradova, ostalih udruga proisteklih iz Domovinskog rata, kao i političkih stranaka i predstavnici najviših državnih institucija. Liturgijskom glazbom misu je uzveličao župni zbor župe sv. Roka VIS Svjetlo pod vodstvom Ružice Miletić.

Predvodnik misnog slavlja i propovjednik mons. Pecić između ostalog je poručio: „Danas smo se došli nahraniti ne mržnjom nego hrabrošću ljubavi. Ljubav ostaje, nju ne može uništiti nikakva mržnja. Neka i nas hrabrost i žrtve tih ljudi potakne na ljubav koja jedina ostaje. Neka nas napaja ljubav a ne razara mržnja, jer smo pozvani biti sinovi Božji ne samo za ovozemaljskih 70 do 80 godina već i za vječnog života,“ zaključio je propovjednik svoju poruku.

Župnik Rupčić na kraju je pohvalio općinske vlasti Donjeg Lapca, načelnika Iliju Obradovića i zamjenika Miru Tomića koji su preko javnih radova pripomogli da se uredi središte Boričevca. Zatim je uslijedila procesija od crkve do novosađane grobnice Ivezića na prostoru iznad crkve i spomen obilježja. U grobnici su položeni ostaci 24 ekshumirane žrtve od kojih je najmlađa Jakov imao samo 3 godine a najstarija Boja Ivezić 79 godina. Osim toga u grobnici se nalaze 4 neidentificirane žrtve kao i 9 žrtava koje potražuju obitelji i Uprava za zatočene i nestale RH.

Grobnicu Ivezićevih blagoslovio je župnik i dekan Slunjski mons. Mile Pecić a tom činu je prethodila svečana procesija od crkve Rođenja BDM pa do grobnice u kojoj su sudjelovale brojne udruge sa svojim zastavama. Nakon blagoslova vijenac je u ime svih Ivezića položila Marija Bebić Krpan iz Malog Lošinja. Upravo je ona u svom nadahnutom i emotivnom govoru kod spomenika Ivezićima zatražila da se 27. srpnja proglašuje danom stradanja Hrvata ovog kraja i da se prihvati spomen-područje od Brotnja do Boričevca a da se znanstvenim institucijama uputi apel da konačno istraže istinu o tzv. ustanku naroda Hrvatske. Isto tako je istaknula da je 1997. godine podnijet državni zahtjev za povratkom nasilno otete imovine Boričevljana, no do danas nije riješeno ništa. I dalje nažalost ne dosanjujemo san o povratku, zaključila je gđa. Bebić. U ime Hrvatskog žrtvoslovnog društva Ante Beljo je poručio da 1700 grobnica s oko 30 tisuća žrtava su glavni motiv i predmet njihova rada i djelovanja. Zatražio je da nam stranci prestanu pisati povijest, iznositi o nama laži i nametati nam krivnju.

U ime predsjednice Kolinde Grabar Kitarović vijenac je položio umirovljeni general pukovnik Mile Čuk, u ime Vlade RH i Ministarstva hrvatskih branitelja pomoćnik ministra Stjepan Sučić i državni tajnik Ivan Vukić, predstavnici Hrvatskog domobrana podružnica Osijek, Zapešić, Zadar i Sisak, Hrvatskog žrtvoslovnog društva, Udruge branitelja Slunja, Rakovice i Cetingrada, branitelja iz Malog Lošinja, Udruga Hrvatske domovinske vojske 1941.-45. iz Ogulina kao i Hrvatska stranka prava. Predvodnik blagoslova grobnice Ivezićevih mons. Pecić na kraju je poručio da su žrtve ljubav nebeska koju nosimo u svojim mislima.

Z. R.

Cerovnik, Sabaljska Draga

BLAGOSLOV KRIŽA I SPOMEN PLOČE PRVE ŽRTVE DOMOVINSKOG RATA U OGULINSKOM KRAJU

U nedjelju 22. srpnja održan je čitav niz aktivnosti vezano za proslavu obrane Ogulinsko-modruškog kraja kao i otkrivanja spomenika prvoj žrtvi Domovinskog rata na ogulinskom području, Ivici Cindriću, a u organizaciji Udruge branitelja općine Josipdol i pod pokroviteljstvom saborskog zastupnika Tomislava Lipošćaka. U organizaciji i provedbi sudjelovali su predstavnici političkog života grada Ogulina, općina Josipdol, Plaški i Saborsko, članovi Biciklističkog kluba Frankopan iz Ogulina, Kotač iz Josipdola kao i predstavnici braniteljskih udruga iz ogulinskog kraja i Karlovačke županije.

Obilježavanje je započelo paljenjem svijeća za prvog poginulog ogulinskog branitelja Ivicu Cindrića na groblju sv. Petra u Ogulinu a nastavljeno, odavanjem počasti svim hrvatskim braniteljima kod spomenika na Trgu hrvatskih rodoljuba u Ogulinu, u Oštarijama Siniši i Zrinku Renduliću te pred spomen pločom u Kuturovcima.

Središnji događaj bio je u Sabaljskoj Dragi, mjestu pogibije Ivice Cindrića gdje je podignuto spomen obilježje, križ i spomen ploča koju je u nazočnosti načelnika općina, Policijske postaje, braniteljskih udruga i članova biciklističkih klubova otkrila sestra pokojnog Ivica, Biserka. Blagoslov križa i spomen ploče obavio je vojni kapelan iz Slunja don Milenko Majić. Zastavu je blagoslovio župnik Cerovnika pop Ante Luketić koji je podsjetio na simboliku zastave na kojoj su prikazani župni simboli 4 župe s prostora općine.

Na koncu uslijedila je sveta misu u župnoj crkvi Uzašašća Isusova u Cerovniku koju je predslavio vojni kapelan don Milenko Majić u suslavlju mjesnog župnika popa Ante Luketića. Don Milenko se u svom obraćanju podsjetio događaja pred 27 godina kada smo bili uvučeni u zlo koje nas je pokušalo satrti: „Trebalo gledati u budućnost ali uz nadahnuća prošlosti onih koji su dali živote za našu slobodu. I nama je primjerena poruka današnjeg čitanja „jao vama pastirima koji raspršujete narod“. Svi smo mi odgovorni za Božje stado. Za vrijeme rata nastalo je jedinstvo i sloga u narodu a u konačnici i sloboda. Mnogi su otišli braniti domovinu po cijenu nezavršavanja škole ili gradnje karijera. I gdje su oni danas? Nema sloge i vlada osobni interes, nema osjećaja i spremnosti za žrtvovanje“, rekao je don Milenko.

Zvonko Ranogajec

Proslavljena 80. obljetnica župe sv. Ćirila i Metoda

Na kraju mise čestitajući blagdan sv. Ćirila i Metoda te 80. obljetnicu župe, nadbiskup je potaknuo vjernike da ne prekinu lanac vjere kojega su donijela Sveta Braća na naše prostore.

NE OPADA BROJ KRŠTENIH

Prema riječima aktualnog župnika vlč. mr. Siniše Vujčića, od osnutka župe pa do danas župa sv. Ćirila i Metoda ponosna je na broj krštenja koji ne opada unatoč vremenu pada nataliteta. „Krštenja su jamstvo za opstanak i nastavak života župne zajednice“, kazao je župnik. „Prošle godine otkupljena je crkva Srca Isusova od Milosrdnih sestara Svetog Križa. Time župna zajednica postaje obvezna i oko još zauzetije brige same crkve, iako od gradnje crkve, prvo crkvice sv. Križa, do danas župljani župe Sušak sudjeluju svojim donacijama oko proširenja jedine crkve na Sušaku, obnove krova, unutrašnjeg preuređenja svetišta i ostaloga. Istaknuo bih marljivo i samozatajno služenje svojoj župi dvije Milosrdne sestre Svetog Križa. To su sestra Roza Briševac i sestra Božislava Tomašević, koje ove godine proslavljaju zlatne zavjete vjernog služenja Bogu koji ih je pozvao u svoju službu.“

U župi Sušak okuplja se gotovo jedna topla obiteljska zajednica vjernika koja želi u duhu pape Franje pronaći nove pastoralne metode i načine približavanja Boga ljubavi i milosrđa svim ljudima našeg dragog grada, poručuje župnik. „Župnu statistiku je vrlo teško utvrditi jer se u novije vrijeme dosta obitelji iseljava iz zgrada koje su starije i potrebite obnove. Mlade obitelji odlaze u obližnja nova gradska naselja, a u iznajmljenim stanovima često se mijenjaju novi privremeni stanovnici. Po starim statistikama na Sušaku ima oko 7.450 obitelji, no to je sada u ovome vremenu daleko od točnosti. Na nedjeljnim misama okuplja se oko stotinjak do dvjesto ljudi kada su božićna i uskrsna proslava blagdanskim otajstava“, rekao je župnik.

„Nije važno koliko je jedna župa stara, nego koliko je vitalna“, kazao je 5. srpnja riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić u župi sv. Ćirila i Metoda na Sušaku predvođeni svećano euahristijsko slavlje u povodu proslave nebeskih zaštitnika župe, ali i 80. obljetnice župe. Dodao je da župu čine kršćanske obitelji koje su Crkve u malom. Ova crkva na Sušaku mukotrпно je građena te je nadbiskup zahvalio Milosrdnim sestrama Svetoga Križa, prvom župniku Martinu Bubnju kao i svim Sušačanima koji su gradili crkvu, ali i župu.

Sa zahvalnošću se prisjetio Milosrdnih sestara Svetoga Križa bez čije suradnje crkva ne bi bila sagrađena, kao i svih dosadašnjih župnika na doprinosu, od prvog župnika vlč. Bubnja kojega su partizani streljali nad jamom Bezdani u Kostreni 27. travnja 1945. g, vlč. dr. Josipa Manjgotića doktora crkvenog prava koji je zaslužan za izgradnju župnog doma, vlč. dr. Ljubomira Kučana, vlč. Miroslava Pergla te sadašnjeg župnika vlč. mr. Siniše Vujčića. „Sama župa posvećena je Svetoj Braći. Oni su donijeli pismo glagoljicu i kršćanstvo na naše prostore. Bili su misionari koji su govorili razumljivim jezikom i bili bliski ljudima. Gospodin to i danas od nas traži jer svijet se mijenja brže nego ikad i potrebno je poznavati današnja promišljanja ljudi kako bismo im mogli donijeti Krista“, poručio je nadbiskup okupljenima.

Na kraju mise čestitajući blagdan sv. Ćirila i Metoda te 80. obljetnicu župe, nadbiskup je potaknuo vjernike da ne prekinu lanac vjere kojega su donijela Sveta Braća na naše prostore. „To je odgovornost svih nas. Pozvani smo sijati Radosnu vijest ovome svijetu koji je pun tjeskobe i nesigurnosti“, poručio je mons. dr. Devčić. Zahvalnu riječ nadbiskupu, braći svećenicima te svim župljanima i izaslanstvu Hrvatskog sabora uputio je župnik vlč. Siniša Vujčić. Također, čestitao je trsatskim franjevcima, koji su sudjelovali na misi, blagdan zaštitnika njihove provincije sv. Ćirila i Metoda.

Sušačka župa sv. Ćirila i Metoda utemeljena je 1938. godine dekretom senjsko-modruškog biskupa mons. dr. Viktora Burića. Do tada je Sušak spadao pod staru frankopansku župu sv. Jurja na Trsatu i ovime je ustrojena posebna sušačka župa odvajanjem dijela trsatske župe sv. Jurja i dijela riječke župe Marijina Uznesenja. Nacrte za novu župnu crkvu i župni stan tada je napravio veliki hrvatski kipar Ivan Meštrović, no zbog povijesnih okolnosti i rata koji je uskoro zahvatio ovo područje, do realizacije nikada nije došlo. Kao župna crkva počela se koristiti crkva Srca Isusova koja je pripadala Kongregaciji Sestara sv. Križa, a čiji kamen temeljac je posvetio 19. prosinca 1909. godine trsatski župnik dr. Andrija Rački.

Župnik vlč. mr. Siniša Vujčić dodao je da je ova sušačka župa jedina u Riječkoj nadbiskupiji posvećena Svetoj Braći te da na području Riječke nadbiskupije postoji još samo jedna filijalna crkva u Sungenju (župa Mrkopalj) posvećena sv. Ćirilu i Metodu, suzaštitnicima Europe. Sa zahvalnošću za doprinose djelovanju u župi, uz navedene župnike, iz novije povijesti mr. Vujčić navodi i druge koji su pastoralno pomagali: župnog vikara vlč. mr. sc. Tomislava Zečevića, izv. prof. dr. sc. Jerka Valkovića, vlč. Luku Lučića, vlč. mr. sc. Vjekoslava Đapića te osobito blagopokojnog mons. Jurja Petrovića. Uz njih, u župi je nakon Martina Bubnja kao župni upravitelj kratko djelovao vlč. Vjekoslav Kraljić. Zbog neugodnosti i napada koje je doživljavao, morao je otići sa Sušaka.

Helena Anušić

IMENOVANJA I PREMJEŠTAJI U RIJEČKOJ NADBISKUPIJI

U Riječkoj nadbiskupiji dovršena je uobičajena križaljka imenovanja novih službi te promjena u župama. Ovog je srpnja 10 svećenika imenovano na nove službe, a preuzet će ih tijekom kolovoza. U riječku župu sv. Ivana Krstitelja na Škurinju kao upravitelj dolazi vlč. Mato Berišić koji stoga napušta svoje dosadašnje župe Tršće, Prezid, Čabar i Plešće. Vlč. Slobodan Bunoza sa Škurinja odlazi na službu župnika župe sv. Nikole biskupa u Rijeci. Dosadašnji tajnik riječkog nadbiskupa Ivana Devčića i mladomisnik vlč. Mario Frlan imenovan je župnim vikarom u župi Cernik. Iz Cernika u mirovinu ide mons. Petar Zeba, a upravljanje župe preuzima mr. Đuliano Trdić na službi u Kukuljanovu.

Vlč. Ivica Klanac razriješen je službe župnika u Kraljevici, a ostaje mu služba župnika u Bakarcu. U Kraljevicu kao upravitelj dolazi vlč. Matija Žugaj koji je time razriješen službe upravitelja župe Rukavac. Župnik Voloskog vlč. Petar Belanić upravljat će stoga i Rukavcem.

Vlč. Marko Šarić razriješen je službe kapelana za studente i mlade te imenovan upraviteljem župa Hreljin i Zlobin. Vlč. Miroslav Pergl razriješen je službe župnika župa Hreljin i Zlobin te imenovan župnim vikarom u župi Viškovo. Vlč. Marijan Žderić razriješen je službe župnog vikara u župi Viškovo te imenovan župnim upraviteljem župa Tršće i Prezid. Vlč. Marko Gregić razriješen je službe župnog vikara u župama Tršće, Prezid, Čabar i Plešće te imenovan upraviteljem župa Čabar i Plešće.

Dosadašnji župnik na Krnjevu, župe sv. Nikole biskupa, vlč. Marijan Benković zatražio je ekskardiaciju iz Riječke nadbiskupije te je razriješen službe.

PROSLAVA KOLBOVE U PODHUMU

U grobničkom Podhumu u nedjelju 12. kolovoza počela je trodnevna proslava blagdana sv. Maksimilijana Kolbea. U povodu obljetnica posvete crkve svečanu koncelebriranu misu u ponedjeljak 13. kolovoza predvodio je riječki nadbiskup mons.dr. Ivan Devčić i pod misom blagoslovio sakristiju, 44 nove klupe te sedes i 6 stolica za koncelebrante.

„Selo Podhum jedno je od najvećih naselja u Grobinštini te Općini i župi Jelenje, no moglo je nestati da nakon tragičnog događaja 1942. godine kada su fašisti strijeljali najmanje 91 mještanina sela Podhum, u dobi od 16 do 60 godina, spalili selo, a preživjele odveli u talijanske logore, nisu postojali oni koji su selo digli iz pepela i vratili mu život. Oduvijek je postojala želja da se u Podhumu sagradi dostojanstveni spomen obilježje za Podhumske žrtve“, kazao je riječki nadbiskup.

Crkva sv. Maksimilijana Kolbea filijalna je crkvi župe sv. Mihovila ark. iz Jelenja. Mise se slave redovno svake nedjelje i radnim danima u 9:15, a svakog 14. u mjesecu u njoj je susret Vojske Bezgrešne, udruge koju je osnovao sv. Maksimilijan Kolbe i koja svoje članove ima u cijelome svijetu. „Također, u oltaru se čuvaju moći sv. Kolbea, kojeg je svetim proglasio papa Ivan Pavao II. 1982. godine“, podsjetio je župnik Jelenja vlč. Ivan Milardović.

U utorak 14. kolovoza svečano je proslavljen sv. Maksimilijan Kolbe, zaštitnik filijalne crkve u Podhumu. Svečanu misu u zajedništvu s brojim svećenicima iz dekanata, predvodio je vlč. Zvonimir Čorić, upravitelj hrvatske župe sv. Ante u Los Angelesu. Na samom početku vlč. Čorić je blagoslovio novi ciborij.

U prigodnoj propovijedi naglasio je kako nema veće ljubavi nego kad netko položi svoj život za prijatelje. Kolbe je vjerovao u vrijednost ljudskog života, ne samo vlastitog nego i svakog ljudskog. Žrtvovao je vlastiti život kako bi netko drugi mogao živjeti, netko drugi tko je bio u većoj potrebi, čiji je život bio potrebniji ovom svijetu. „Maksimilijan Kolbe je dao značenje kršćanskoj hrabrosti jer je umro kao svjedok Krista. Neka posreduje pred Bogom za nas, da smognemo snage da slijedimo njegove korake bez obzira koliko je velika i bolna cijena koju moramo platiti, znajući da se ništa na ovom svijetu ne može usporediti s nagradom vječnog života“, zaključio je svoju propovijed.

Helena Anušić i Jelena Smiljanić

OPROŠTAJ OD MONS. PETRA ZEBE

Sv. misom zahvalnicom 22. srpnja u crkvi Sv. Bartola u Cerniku od svojih župljana oprostio se njihov dugogodišnji župnik mons. Pero Zeba, koji odlazi u zasluženu mirovinu. Prekrasan oproštaj pripremili su brojni župljani i svećenici zajednice braće i sestara „Omnia Deo“, kojima je župa Cernik, odlukom riječkog nadbiskupa mons. dr. Ivana Devčića postala centar a, uz župe Cernik, upravljaju još i župama Kukuljanovo i Škrljevo.

U propovijedi je mons. Zeba istaknuo kako je Crkva zajednica u kojoj se uvijek nešto događa: pričesti, krizme, drugi sakramenti, slavlja... ako se ništa ne događa, ako rijeka samo monotono teče, pretvara se u baru i u njoj su žabe. Mora Crkva stalno u sebi imati života, kisika, događanja, promjena. Ako toga nema, nastaje mrtvilo. Isus je učio! Šta? Isus nudi put, ne daje lako rješenje, nego: sada kreni, a ja ću biti s tobom. To je on naučavao. I to je nauk i poslanje i ove Crkve u Cerniku“, rekao je mons. Zeba te potaknuo kolege da nastave tamo gdje je on stao. „Istom cilju stremimo, neka naše zajedništvo ništa ne pokoleba, niti ljubav ne umanj, a ostalo prepustimo Bogu.“

Nakon misnog slavlja svojeg dragog župnika lijepim riječima su pozdravili i darivali: u ime Općine Čavle, načelnica Ivana Cvitan Polić, naglasivši kako je mons. Zeba pravi čovjek iz naroda i kako ih je mnogo puta opominjao i vraćao na pravi put.; u ime zajednice „Omnia Deo“, majka i utemeljiteljica Jozefina Glasnović, zahvalivši mu se za sve što je učinio za Zajednicu; a u ime župljana prof. Sonja Lanc kazavši: „Iako niste grobničke gore list, lijepo ste se uklopili i prilagodili u ovaj ambijent, osluhnuti sve te ljude i živjeli s njima i bili naš animator i pokretač mnogih događaja i na crkvenom i svjetovnom planu: pravi ‘majstor’ povezivanja ljudi i onih desnih i onih lijevih. Mnogi su plodovi vašeg rada: potpuno uređenje crkve i okoliša, izgradnja kapelice na groblju, poticanje mnogih događanja i u mjestu, a puno toga ste učinili i na duhovnom planu. Vaše jezgrovite, direktne, jasne propovijedi poticale su nas da se lakše snalazimo u životu. Znali ste se nositi i s mrmljanjima i prigovaranjima. Razumijevali ste različitosti i prihvaćali ih. Čovjek vam se uvijek mogao obratiti, ali fascinirano je to da je pomoć stizala odmah, isti tren. Možete reći sa sv. Pavlom: ‘dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvaov...’ Želim da se nosite s još mnogim utrkama u životu, da vam Bog podari zdravlje i mir“, rekla je prof. Lanc.

Novi župnik Cernika, vlč. Đuliano Trdić također se zahvalio mons. Zebi i sve pozvao na zajedničko druženje u lijepom i prostranom crkvenom dvorištu.

U 19 godina službe cerničkog župnika, mons. Zeba ostat će u srcima mnogih jer je s njima, zaista kao njihov pastir, živio i lijepo i tužne trenutke.

Gordana Fumić

SVEČANA PROSLAVA ŽUPNOG BLAGDANA U BRODU NA KUPI

Uz četiri (nad)biskupa na proslavi je sudjelovalo i pet svećenika od kojih su dvojica iz Riječke nadbiskupije, dvojica iz Ukrajine i jedan iz Zagrebačke nadbiskupije.

U nedjelju 22. srpnja u župi sv. Marije Magdalene u Brodu na Kupi euharistijskim slavljem i svečanom procesijom proslavljen je župni blagdan. Misno slavlje predvodio je mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije u zajedništvu s riječkim nadbiskupom i metropolitom mons. dr. Ivanom Devčićem. Posebnost proslave župnog blagdana u ovom goranskom mjestu bilo je sudjelovanje biskupa ukrajinske grkokatoličke crkve: mons. Bohdana Dzyurakha, C.Ss.R., kurijalnog biskupa Ukrajinske grkokatoličke crkve, titularnog biskupa Vagade te tajnika Sinode Ukrajinske grkokatoličke crkve te mons. Yaroslava Pryryza, biskupa Sambir - Drohobytchke eparhije (Galicija). Uz četiri (nad)biskupa nazočilo je i pet svećenika od kojih su dvojica iz Riječke nadbiskupije, dvojica iz Ukrajine i jedan iz Zagrebačke nadbiskupije. Na početku misnoga slavlja pozdravnu riječ uputio je mons. dr. Ivan Devčić i tom prigodom iskazao radost zbog ovako dostojanstvene proslave župnog blagdana sv. Marije Magdalene u Brodu na Kupi, ne samo za ovu župu, nego i Riječku nadbiskupiju.

U propovijedi mons. Puljić rekao je kako ne krije sreću i zadovoljstvo što se nalazi u ovom malom mjestu i u ovoj župi. Govoreći o značenju blagdana sv. Marije Magdalene i njegovoj poruci mons. Puljić je kazao kako je ova svetica imala privilegiju biti prva vješnica Kristova uskrsnuća.

Nakon misnog slavlja vjernike je pozdravio župnik vlč. Josip Tomić. Župnik se osvrnuo na procesiju kazavši kako se posljednja izvan crkvenog dvorišta održala 1948. Godine čime je ovo prva procesija nakon 70 godina u Brodu na Kupi. Župljani su nakon svete mise (nad)biskupima uručili prigodne darove, a euharistijsko slavlje glazbeno je animirao crkveni zbor iz Plešca.

BLAGDAN SV. ROKA U HRVATSKOM I ZAVRŠENA OBNOVA CRKVE

Mjesto Hrvatsko u Gorskom kotaru proslavilo je 18. kolovoza supatrona svoje crkve sv. Florijana, sv. Roka. Prvi puta održana je procesija s kipom ovoga sveca iz mjesta Hrvatsko do crkve sv. Florijana u kojoj je slavljena pontifikalna misa s blagoslovom obnovljene crkve i oltara. Misu i obrede predvodio je riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić. U procesiji su sudjelovali predstavnici društava i udruga Kupske doline te DVD Plešce. Također, riječki nadbiskup blagoslovio je ispred crkve zavjetni zahvalni križ.

Na kraju mise nadbiskupu se na pomoći i podršku zahvalio upravitelj župe Turke i ove filijale, vlč. Josip Tomić te istakao da su svećenici prolazni, a narod ostaje i opstaje i najčešće nosi vjeru i održavanje svojih crkava u čemu mještani Hrvatskog su primjer cijelom Gorskom kotaru. Zahvalio je župnom zboru Plešce na sudjelovanju u svim proslavama blagdana župa Kupske doline, a time i ovog blagdana sv. Roka. Pohvalio je angažman crkvenog odbora na čelu s g. Antonom Štimcem koji se potom obratio okupljenima kazavši da obnova crkve traje od 2012. kada je nadbiskup Devčić dao dopuštenje za istu. Sada je završena, zvana su elektrificirana, ali slijede i radovi asfaltiranja prilaznog puta i uređenje okoliša, kazao je Štimac.

Nadbiskup je zahvalio svima koji su pomogli svojim vlastitim radom, angažmanom, pomoći u materijalu i novcu jer time vjernici iskazuju ljubav prema Bogu i Crkvi te javno svjedoče svoju vjeru. Posebno je pozdravio najstarijeg žitelja Hrvatskog, g. Antona Štimca starijeg, jednog od inicijatora obnove crkve, koji će u rujnu proslaviti 92. rođendan.

Opatija

SVETKOVINA SVETOG JAKOVA APOSTOLA I DAN GRADA

U Opatiji je 25. srpnja proslavljena svetkovina svetog Jakova apostola i Dan Grada Opatije. Svečano euharistijsko slavlje predslavio je provincijal Hrvatske provincije Družbe Isusove, otac Dalibor Renić u konceleciji s još 16 svećenika. Mnoštvo okupljenih vjernika pozdravio je župnik župe sv. Jakova u Opatiji p. Ivan Tambolaš. Na misi su sudjelovali i predstavnici iz kulturnog, društvenog i političkog života grada Opatije uključujući i samog gradonačelnika Ivu Dujmića.

Propovjednik je naglasio da je Jakov ostavio svoje ribarske mreže na obalama Galilejskog mora i zaputio se na hodočašće života pošavši za Isusom koji i svima nama omogućuje da Boga sve više i više upoznajemo. Poručio je da budemo ustrajni hodočasnici na našem životnom hodočašću koji se neće pokolebati kada naiđu na brojne prepreke jer ćemo znati koji nam je cilj.

Nakon svete mise ulicama grada Opatije prošla je procesija s kipom svetog Jakova uz pratnju limene glazbe i mješovitog župnog zbora. Nakon procesije vjernicima se obratio župnik p. Tambolaš, zatim gradonačelnik Dumić i još jednom provincijal pater Renić prije nego li je udjelio završni blagoslov.

BAKRANI PROSLAVILI BLAGDAN SVOJE NEBESKE ZAŠTITNICE

Grad Bakar proslavio je 13. srpnja blagdan svoje nebeske zaštitnice sv. Margarete. Središnje euharistijsko slavlje u istoimenoj crkvi predvodio je vlč. Ivan Marković, župni vikar na Škr-ljevu i Kukuljanovu, u zajedništvu s bakarskim župnikom vlč. Nikicom Jurićem, mons. Stanislavom Kovačićem, župnikom na Krasici i vlč. Markom Šarićem, povjerenikom za mlade Riječke nadbiskupije i sinom ove župe.

Propovjednik je okupljene potaknuo na molitvu i primanje sakramenata koje Bog daje na tom putu ljubavi. „Neka nam sv. Margareta svima pomogne da više volimo Boga, borimo se protiv grijeha i sačuvamo vjeru u srcu jer ćemo samo tako moći podnijeti protivštine i progone“, zaključio je vlč. Marković.

Večernju misu, kao i mise trodnevnice predvodio je župnik vlč. Nikica Jurić. Svetkovinu je svojim pjevanjem uveličao župni zbor pod vodstvom maestra Mladena Cvijanovića.

U čast sv. Margarete u crkvi je bila je izložena i relikvija ruke koja povezuje župu s talijanskim gradom Caorle koji čuva relikviju druge ruke ove svete. Za sljedeću proslavu najavljena je procesija moćima sv. Margarete ulicama grada Bakra. Uz proslavu je vezana i izložba fotografija gospodina Miljenka Šegulje koja je u čast sv. Margarete, postavljena u crkvi, o 30. obljetnici bavljenja fotografijom koja je uvijek vezana uz grad Bakar. (K.I.)

JUBILARNA SLAVLJA SESTARA

U utorak 14. kolovoza riječki nadbiskup i metropolit mons. dr. Ivan Devčić predvodio je svečano euharistijsko slavlje u crkvi Blažene Djevice Marije Karmelske na Donjoj Drenovi u povodu proslave jubileja sestara Družbe Presvetog Srca Isusova. Dijamantni redovnički jubilej proslavila je s. Beatrix Opašić, a zlatni redovnički jubilej: s. Pankracija Žižić, s. Terezijana Bilić i s. Timoteja Miloloža.

Jubilarke je nadbiskup potaknuo na zahvalnost za sve koji su ih na njihovom redovničkom putu pratili, usmjeravali i ohrabrali. „U teškim vremenima za Crkvu odlučile ste slijediti Božji poziv

stavljajući joj se u službu kao redovnice Družbe sestara Presvetog Srca Isusova.“ Zahvaljujući tolikim požrtvovnim mladićima i djevojkama, naša se Crkva mogla relativno brzo oporaviti od posljedica Drugog svjetskog rata i tako oporavljena biti podrška narodu, dodao je mons. dr. Devčić.

Zaključujući propovijed zahvalio je u svoje ime i u ime cijele Riječke nadbiskupije, njezinih župa, kao i župa Gospičko-senjske biskupije, za rad i evanđeosko svjedočenje kojim su sestre pružile značajnu pomoć mjesnoj Crkvi u izvršavanju poslanja što joj ga je Gospodin povjerio. „Vaši dijamanti i vaša zlata su vaš trud i znoj uloženi u službu čovjeku i Crkvi kojoj je Gospodin povjerio da nastavi njegovo spasiteljsko djelo u svakom vremenu i na svakom mjestu, sve dok on ponovno ne dođe“, zaključio je nadbiskup Devčić.

Helena Anušić

NOVA VRHOVNA UPRAVA DRUŽBE SESTARA PRESVETOG SRCA ISUSOVA

U Kući utemeljenja Družbe sestara Presvetog Srca Isusova u Rijeci (Pomerio 17.), od 1. do 10. srpnja slavljen je u duhu zajedništva i sestrijske ljubavi XIX. Generalni kapitul Družbe. Duhovnu obnovu 1. i 2. srpnja predvodio je mons. mr. Zdenko Križić, gospičko-senjski biskup koji je potaknuo sestre da ponovno krenu od Krista, vrate se svojim izvorima, karizmi, nadahnućima Evanđelja i spremno otkrivaju što danas Bog od njih želi.

Tijekom nekoliko dana radnog dijela kapitula sestre su promišljale o Družbi, analizirale sadašnje stanje te nastojale naći smjernice za daljnje djelovanje. Koordinator kapitula bio je fra Jure Šarčević, provincijal Hrvatske kapucinske provincije sv. Leopolda Bogdana Mandića.

U izbornom dijelu, 9. srpnja, izabrana je nova vrhovna uprava za sljedeće šestogodište(2018.-2024.): s. Dobroslava Mlakić, vrhovna predstojnica; s. Robertina Medven, zamjenica vrhovne predstojnice i prva savjetnica; s. Silvana Fužinato, druga savjetnica; s. Lidija Turić, treća savjetnica i tajnica; s. Kristina Tunić, četvrta savjetnica; s. Bernardina Maslač, vrhovna ekonomica

PRVI REDOVNIČKI ZAVJETI S. MARIJE BENEDIKTE KRAPIĆ

U samostanu sestara milosrdnica u Rijeci, 14. kolovoza, s. Marija Benedikta Krapić položila je svoje prve redovničke zavjete na tri godine. Svetu misu i obred zavjetovanja predvodio je salezijanac don Josip Krpić. U ruke svoje provincijalne poglavarice s. Ane Marije Rakocija i pred redovničkom zajednicom, s. Marija Benedikta Krapić zavjetovala je čistoću, siromaštvo i poslušnost.

Predvoditelj slavlja don Josip Krpić u nadahnutoj je propovijedi posvijestio nazočnima kako je Božji poziv upućen svakome čovjeku te da ga svatko može čuti. Međutim, nadodao je, taj Božji poziv potrebno je i poslušati i na njega odgovoriti, a to onda uključuje osobnu odgovornost pojedinca.

Sestra Marija Benedikta Nina Krapić rođena je 1989. godine u Rijeci. Dugi niz godina bavila se kazališnom glumom i novinarstvom. Radila je kao voditeljica i novinarka na radio Trsatu (Soundset mreža). Svoj poziv na redovnički život s. M. Benedikta Krapić otkrivala je postupno promišljajući i tražeći Božju volju za svoj život. U Družbu sestara milosrdnica stupila je 2014. nakon završenog studija prava. Godine 2016. ušla je u novicijat i uzela redovničko ime Marija Benedikta.

DOŽIVOTNI ZAVJETI SESTRE SUNČICE KUNIĆ

Sestra Sunčica Kunić položila je svoje doživotne zavjete u rodnoj župi Krista Kralja u Matuljima u nedjelju, 19. kolovoza, za vrijeme euharistijskog slavlja koje je predvodio riječki nadbiskup mons. Ivan Devčić.

Župa Matulji se pripremala trodnevnicom koju su organizirale sestre Klanjateljice Krvi Kristove. Iako su rijetka duhovna zvanja u toj župi, ove godine župa je doživjela posebnu milost i dar Neba jer je u svibnju slavljen mlada misa Laurenta Kružića, a u kolovozu doživotni zavjeti sestre Sunčice Kunić.

Uz župnu zajednicu u kojoj se rodilo, raslo i sazrijevalo duhovno zvanje sestre Sunčice bili su nazočni i svi oni koji su joj bili podrška na njezinom duhovnom putu: veliki broj sestara Klanjateljica Krvi Kristove, članovi njezine obitelji i rodbine, Misionari Krvi Kristove, veći broj kolega i suradnika iz Prve katoličke osnovne škole u Gradu Zagrebu, u kojoj od samog početka redovničkog života djeluje s. Sunčica, zatim mladi iz župe Srca Isusova u Rijeci, predstavnici zajednice Vjera i svjetlo iz Zagreba, nekoliko sestara drugih redovničkih zajednica, svećenika i bogoslova te ostali prijatelji sestre Sunčice.

Svečano euharistijsko slavlje uzveličao je i župski zbor svojim skladnim pjevanjem. U crkvenom prostoru se osjetila harmonija i sve je uzdizalo misli i srca prema Gospodinu i činu predanja: sve je bilo s puno pažnje i ljubavi načinjeno od cvjetnih aranžmana, liturgijskog ruha te svih sitnih detalja koji su bili prethodno pripremljeni zahvaljujući otvorenosti i spremnosti župnika vlč. Pere Marijanovića i njegovih suradnika koji su bili vidno ponosni na svoju župljanku.

Sestra Sunčica se opredijelila u slobodi srca i predala Gospodinu izrekavši nakon homilije svoje doživotno predanje u nazočnosti regionalne poglavarice sestre Ana Marije Antolović. Riječi zavjetovanja koje je na oltaru potpisala, krenula je u povezanosti sa svojim životnim putem i hodom s Gospodinom i u radnim trenucima i trenucima križa, a u sve to je utkala moto svojih doživotnih zavjeta „Svi su izvori moji u tebi“ (Ps 87, 7).

s. Zdravka Leutar

NADBISKUPU DEVČIĆU URUČENO VISOKO TALIJANSKO DRŽAVNO ODLIČJE

Red zvijezde Talijanske Republike nadbiskup je dobio za višegodišnju zauzetost za vjernike talijanske nacionalne manjine u gradu Rijeci.

U Nadbiskupskom domu u Rijeci 13. srpnja riječkom nadbiskupu mons. dr. Ivanu Devčiću dodijeljeno je visoko talijansko državno odličje predsjednika Talijanske Republike "Ordine della Stella d'Italia" (Red zvijezde Talijanske Republike) za višegodišnju zauzetost za vjernike talijanske nacionalne manjine u gradu Rijeci. Orden je riječkom nadbiskupu uručio generalni konzul Republike Italije u Rijeci Nj. E. Paolo Palminteri.

Palminteri je istaknuo da je riječki nadbiskup u svim situacijama pružao konkretnu podršku vjernicima talijanske nacionalne manjine i dao veliki doprinos razvoju prijateljskih odnosa Hrvatske i Italije. Dodao je da mons. dr. Devčića krasi širokogrudnost i tolerancija, a uz to je i skroman čovjek. „Njegova karizma podsjeća me na onu pape Benedikta XVI.“, rekao je generalni konzul.

Nadbiskup Devčić je kazao kako je čuvši da će mu ovo priznanje biti uručeno, najprije upitao razlog budući da u Katoličkoj Crkvi ne postoje razlike u pastoralnom odnosu prema vjernicima različitog nacionalnog identiteta. Drugim riječima, Crkva je poslana naviještati riječ Božju svima i biti u službi svim svojim vjernicima neovisno o njihovoj teritorijalnoj, nacionalnoj ili drugoj pripadnosti. Podsjetio je na neraskidivu povezanost hrvatskih i talijanskih građana i vjernika na području grada Rijeke i Primorsko-goranske županije koja se očituje na različitim poljima rada i djelovanja. Naime, na području Riječke nadbiskupije djeluju neki svećenici koji su porijeklom Talijani, ali i oni koji su se školovali u Italiji, dobro se služe talijanskim jezikom i uvijek su na pomoći vjernicima koji su članovi talijanske zajednice u Rijeci, bilo na način služenja svetih misa u riječkoj katedrali ili nekog drugog oblika duhovno-pastoralnog rada s talijanskim vjernicima. Spomenuo je i talijanski katedralni zbor „Coro Fedeli Fiumani“ koji već godinama u riječkoj katedrali glazbeno animira misna slavlja na talijanskom jeziku i lijepo surađuje s ostalim župnim zborovima u Riječkoj nadbiskupiji, te dodao kako suradnja Riječke nadbiskupije i Talijanske zajednice u Rijeci se ne događa samo na liturgijsko-crkvenom planu nego i na širem kulturnom kroz različita glazbeno-kulturna događanja koja se održavaju u riječkoj prvostolnici, kao i odgojno-obrazovnom polju na području vjerskog odgoja djece i mladih u četiri osnovne i jednoj talijanskoj srednjoj školi, rekao je nadbiskup.

„No, povezanost hrvatskog i talijanskog naroda, kao i pripadnika drugih nacionalnih manjina na ovom području ima svoje duboke povijesne, društvene, kulturne i obrazovne korijene. Upravo povezanost i međusobni suživot građana različitih nacionalnosti čini ovaj grad toliko posebnim jer se u njemu konkretno živi različitost u jedinstvu koja doprinosi općem identitetu ovoga Grada koji će s pravom za dvije godine nositi prestižnu titulu Europske prijestolnice kulture. U toj okolnosti još jednom zahvaljujem gosp. predsjedniku Republike Italije Sergiju Mattarellu, generalnom konzulu gosp. Palminteriju, Talijanskoj uniji i zajednici Talijana grada Rijeke na uručenju ovog vrijednog priznanja meni i Riječkoj nadbiskupiji, i želim da i u godinama koje su pred nama svi skupa njegujemo one vrijednosti koje oplemenjuju i izgrađuju naš zajednički život na dobrobit svih nas, našega grada i cijele županije.“

Gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel čestitao je nadbiskup Devčiću i zahvalio Predsjedniku Republike Italije što je prepoznao rad riječkog nadbiskupa. Istaknuo je kako je priznanje došlo u prave ruke. Nadbiskup Devčić dao je puno izgradnji identiteta Rijeke kao grada u kojemu su svi dobrodošli bez obzira na vjersku ili drugu pripadnost, poručio je Obersnel. Neposredno prije same svečanosti nadbiskupa Devčića posjetio je župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina sa suradnicima i čestitao mons. dr. Devčiću na visokom priznanju.

Helena Anušić

JEDINSTVENO KRŠTENJE U LOKVAMA

U župnoj crkvi sv. Katarine dj. i mč. u Lokvama na nedjeljnoj svetoj misi 8. srpnja slavljeno je i krštenje koje je zasigurno posebno i jedinstveno za ovu župnu zajednicu. Kršteni su blizanci Patrik i David Čop od roditelje Teodora i Gordane r. Bukvić. Osim što su blizanci ovo dvoje mališana, posebnost krštenja leži u činjenici i da su njihovi kumovi također blizanci - Dominik i Renato Čop, ali i sam krstitelj vlč. Zlatko Čibarić je blizanac. Također su na misnom slavlju sudjelovala su još dva para blizanaca. Na ovaj način, u crkvi sv. Katarine dj. i mč. na slavlju ovog velikog dana za blizance Patrika i Davida, sudjelovalo je pet parova blizanaca.

HODOČAŠĆE VJERNIKA KOSTRENE I BAKARSKOG ZALEĐA

Tradicionalno zavjetno hodočašće Majci Božjoj Trsatskoj vjernika Kostrene i bakarskog zaleđa, održano je 16. kolovoza po višestoljetnom običaju. Vjernici su se okupili na koncelebriranom euharistijskom slavlju u bazilici Majke Božje Trsatske, koje je predvodio vlč. Ivan Marković, župnik Kukuljanova. Propovijedao je mons. Ivan Stošić, trsatski dekan i kostrenski župnik. U svojoj je homilji mons. Stošić kroz susret Marije i Elizabete pokazao što znači izvršavati Božju volju i služiti jedni drugima po uzoru na ove dvije žene. „Marijin posjet Elizabeti je dar i blagoslov. Elizabeta koja je zbog neplodnosti bila izolirana, jer se smatralo da je to kazna za grijeh, sada susreće Majku Božju i pruža joj utočište. U tom susretu su obje mogle pružiti duhovnu potporu i zaštitu“, rekao je mons. Stošić. „Za nas vjernike je to putokaz kako trebamo biti osjetljivi na Božje poticaje i zadatke koje nam daje. Što je naša blizina Bogu veća, lakše ću te zadatke prepoznati, koliko god se činili maleni“, naglasio je propovjednik.

Katarina Isailović

Pronađena vrijedna skulptura iz 15. st.

Otkrivena tijekom čišćenja skladišnog prostora župe sv. Ivana Krstitelja na Škurinjama u Rijeci, kasnogotička drvena skulptura "Oplakivanje Krista" predstavljena je u srijedu 29. kolovoza u župnom stanu župe Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Izuzetno vrijedno i do sada nepoznato djelo, kasnogotičku drvenu skulpturu "Oplakivanje Krista" u jesen 2017. godine tijekom čišćenja skladišnog prostora župe sv. Ivana Krstitelja na Škurinjama pronašli su tadašnji župnik vlč. Slobodan Bunoza i vlč. Ivan Šarić. Prema riječima stručnjaka, skulptura datira u drugu polovicu 15. st. i najvjerojatnije potječe iz crkve sv. Josipa na Podmurvicama, koja se nalazi u sklopu nekadašnjeg samostana benediktinki osnovanog 1914. godine. Te godine redovnice su napustile staru crkvu i samostan sv. Roka iz 17. stoljeća koji je potom srušen, a nalazio se uz crkvu Uznesenja BDM (Vela crikva/Assunta). Veliki dio umjetnina ove zaboravljene i srušene crkve sv. Roka kao i samostana je raspršen, a same benediktinke s Podmurvica otišle su nakon Drugog svjetskog rata u Italiju, no skulptura je ostala u Rijeci. Dolaskom salezijanaca u Rijeku skulptura je s ostatkom stvari koje su sestre ostavile, prenesena u skladišni župni prostor župe sv. Ivana Krstitelja.

Prema riječima vlč. Šarića, nakon pronalaska pozvani su stručnjaci koji su utvrdili da je riječ o vrijednom i iznimnom djelu. S obzirom na činjenicu da se skulptura veže uz crkvu sv. Roka i samostan koji se nalazio uz najstariju riječku župnu crkvu, odnesena je župniku mons. Sanjinu Francetiću. Ista će, nakon nužne restauracije biti izložena u budućoj zbirci umjetnina župne crkve Uznesenja BDM i sv. Roka, najavio je župnik župe Uznesenja BDM. U ozračju pripreme Rijeke za Europsku prijestolnicu

kulture 2020. mons. Francetić je istaknuo da umjetnost može ponuditi vjeru, ali i vjera kulturu. Drago mi je da se u ovim pripremama Rijeke za EPK 2020. možemo više pobrinuti oko kulturne baštine naših crkava, kazao je župnik najstarije riječke župne crkve.

Doc. dr. Damir Tulić s Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Rijeci pretpostavlja kako je riječko 'Oplakivanje' nastalo u Furlaniji, ali i dodaje kako će se tek nakon restauracije moći pouzdanije govoriti o njemu. Kompozicijski je vrlo zanimljivo i ovakvim umjetnina nema mnogo. Sastoji se od lika žalosne Bogorodice zaogrnut velikim plaštem, dok joj je u krilu postavljeno mrtvo Isusovo tijelo. S desne strane nalazi se lik mlade žene koja se može identificirati kao sveta Marija Magdalena, što također ovo djelo svrstava u iznimna otkrića jer kompozicijski je vrlo malo takvih skulptura.

Djelo je vrlo zanimljivo, rijetko, a za grad Rijeku i značajno jer su od monumentalnih drvenih skulptura iz 15. stoljeća u Rijeci poznate samo dvije: Gospa Slunjska koja se nalazi u franjevačkoj crkvi na Trsatu te Piet koja je izložena u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja i koja izvorno potječe iz riječke crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije. U tom kontekstu ono ima izuzetno važnu ulogu i vrijednost za grad Rijeku. Ono je drugo riječko Oplakivanje Krista, zaključuje doc. dr. Tulić s Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Rijeci.

Helena Anušić

Visina skulpture je 106 cm, širina 60 cm, a dubina okvira 18 cm. U postupku je njezina registracija kao kulturnog dobra pri nadležnom Konzervatorskom odjelu u Rijeci. Stanje sačuvanosti je naoko dobro, no čitav kip pun je crvotočina i napuklina, kao i mehaničkih oštećenja. Na skulpturi je vidljiv višestruki sloj premaza uljanim bojama kao posljedica mnogih intervencija tijekom prošlih stoljeća, kazao je doc. dr. Tulić ukazujući na nužnost hitne restauracije. Šira riječka javnost o ovom otkriću moći će više doznati na jesen iz stručnog predavanja kojega će u crkvi Uznesenja BDM pripremiti doc. dr. Tulić sa svojim suradnicima s Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Rijeci.